

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
A. Czubiński, Polska myśl zachodnia XIX i XX wieku	1
A. Wolff-Powęska, Alfons Parczewski (1849-1933) — w obronie polskości ziem zachodnich i północnych	24
B. Piotrowski, Eugeniusza Romera koncepcja Polski rdzennej	40
J. Wąsicki, Życie w służbie polskich kresów zachodnich — Teodor Tyc (1896-1927)	70
M. Mroczo, Zygmunt Wojciechowski jako historyk polskich ziem zachodnich oraz stosunków polsko-niemieckich	98

MATERIAŁY

M. Musielak, Polski Związek Zachodni a granica na Odrze i Nysie Łużyckiej w latach 1945-1948	115
K. Pająk, Działalność Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych Poznań na Ziemiach Odzyskanych	120
W. Chudziński, K. Pająk, Rozwój nauk lekarskich w szczecińskim ośrodku naukowym w latach 1948-1980	135

OCENY I OMÓWIENIA

Janusz Jasiński, Świadomość narodowa na Warmii w XIX wieku. Narodziny i rozwój (omów. J. Kozłowski)	147
Przemysław Hauser, Niemcy wobec sprawy polskiej. Październik 1918- -czerwiec 1919 (omów. M. Mroczo)	151
Tadeusz Białas, Liga Morska i Kolonialna 1930-1939 (omów. M. Klat)	153
*	
Slawische Kulturen in der Geschichte der europäischen Kulturen vom 18. bis 20. Jahrhundert (omów. B. Szydłowska-Ceglowa)	156

Heide Thielbeer, Universität und Politik in der Deutschen Revolution von 1848 (omów. A. Woroniecki-Mirski)	161
Ryszard Ergetowski, Studenckie organizacje Polaków w Uniwersytecie Lipskim w latach 1872-1919 (omów. W. Molik)	165

Z KRONIKI NAUKOWEJ

J. Hellwig, Współpraca polskich i niemieckich historyków wychowania	169
T. S. Wróblewski, „Nieprzewyciężona przeszłość” w literaturze i filmie zachodniemieckim	171
S. Sierpowski, Państwo w polskiej myśli politycznej	174

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 11,75, ark. druk. 11,125. Papier druk. sat. kl. V, 80 g, 70×100. Oddano do składu w maju 1985 r. Podpisano do druku 11 IX 1985 r. Druk ukończono we wrześniu 1985 r. Zam. nr 317/115. S-10/381. Cena zł 150.—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
W. Markiewicz, Powstanie nowoczesnego narodu polskiego	1
J. Krasuski, Znaczenie wyrazu <i>natio</i> w polskich kronikach średniowiecznych (ze szczególnym uwzględnieniem kwestii narodu niemieckiego)	15
*	
A. Talarczyk, Zaangażowanie polityczne pisarzy RFN na tle ruchów protestu lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych	31
W. Sznajder, Filmowy rozrachunek z przeszłością w pierwszym dwudziestoleciu Niemiec Zachodnich	57

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

B. Perlak, „Afera Flicka” w RFN	81
W. Miziniak, Marsze Wielkanocne w RFN w latach sześćdziesiątych	104
A. Miłaszewski, A. Sakson, <i>Aktion Sühnezeichen/Friedensdienste e. V.</i> — Geneza i działalność	115
A. Fonfara, Zieloni w systemie ustrojowym Republiki Federalnej Niemiec	127

OCENY I OMÓWIENIA

J. Marczewski, Fritz Fischer o problemie kontynuacji w najnowszych dziełach Niemiec (Fritz Fischer, <i>Bündnis der Eliten. Zur Kontinuität der Machtstrukturen in Deutschland 1871-1945</i>)	141
*	
Barbro Eberan, Luther? Friedrich „der Grosse”? Wagner? Nietzsche? ...? ...? Wer war an Hitler schuld? Die Debatte um die Schuldfrage 1945- -1949 (omów. H. Olszewski)	148
W. Bergmann, W. Dittmar, H. Müggenburg, M. Neumann, W. Robrecht, H. Strüder, G. Warszewa, <i>Soziologie im Faschismus 1933-1945</i> (omów. S. Lisiecki)	152

Jewish Immigrants of the Nazi Period in the USA (omów. B. Koszel) . . .	154
Richard Bessel, Political Violence and the Rise of Nazism. The Storm Troopers in Eastern Germany 1925-1934 (omów. M. Maciejewski) . . .	156
Andrzej Dmitrzak, Hitlerowskie kontrybucje w okupowanej Polsce 1939-1945 (omów. J. Kapella)	162
•	
Peter Marschalck, Bevölkerungsgeschichte Deutschlands im. 19. und 20. Jahrhundert (omów. T. Budnikowski)	163
Christian Starck, Main Principles of the German Basic Law (omów. W. Czaplński)	168
Brauchen wir ein neues Parteiensystem? (omów. M. Tomczak)	170
Petra Karin Kelly, Um Hoffnung kämpfen: Gewaltfrei in eine grüne Zukunft (omów. W. Miziniak)	173
Bernt Engelmann, Du deutsch? Geschichte der Ausländer in unserem Land (omów. A. Wolff-Powęska)	174
Georgios Tsiakalos, Ausländerfeindlichkeit. Tatsachen und Erklärungsversuche (omów. A. Wolff-Powęska)	177
Fritz Pasierbsky, Krieg und Frieden in der Sprache (omów. I. May)	180
•	
Holm Sundhausen, Geschichte Jugoslawiens 1918-1980 (omów. J. Kozeński)	183
Zbigniew Brzeziński, Power and Principle. Memoirs of the National Security Adviser 1977-1981 (omów. Z. Mazur)	186

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAN, STARY RYNEK 78/79**

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 15,75, ark. druk. 11,875. Papier druk. sat. kl. III, 80 g, 70×100. Oddano do składu w czerwcu 1985 r. Podpisano do druku 1 X 1985 r. Druk ukończono w październiku 1985 r. Zam. nr 339/117, S-10/827. Cena zł 150,-

**DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10**

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
L. Janicki, Podstawy prawne granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej	1
B. Gruchman, Ziemie Zachodnie w życiu gospodarczym Polski	13
K. Kwaśniewski, Społeczeństwo Ziem Zachodnich	25
W. Nawrocki, Wkład Ziem Zachodnich w rozwój kultury polskiej	37

MATERIAŁY

P. Kałka, Rozwój rolnictwa na Ziemiach Zachodnich	49
A. Sakson, Przemiany więzi społecznej na Warmii i Mazurach	63
B. Szydłowska-Ceglowa, Integracja językowa na Ziemiach Zachodnich	72
B. Piotrowski, Rola Uniwersytetu Poznańskiego w naukowym zagospodarowaniu Ziem Odzyskanych (1945 - 1949)	76

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

B. Perlak, Ochrona środowiska naturalnego a ruch ekologiczny w RFN w latach siedemdziesiątych	87
L. Weres, Anatomia terroryzmu — metoda, strategia i taktyka walki o życie zakładników	99
I. May, Wokół języka imigrantów w Republice Federalnej Niemiec	109
T. S. Wróblewski, „Model moguncki” — zachodniemiecki eksperyment w nauczaniu języka polskiego	118
D. Mazurczak, Problem świadomości narodowej na Górnym Śląsku w prozie Horsta Bienka	123

OCENY I OMÓWIENIA

Ernst-Wolfgang Böckenförde (Hrsg.), Staatsrecht und Staatsrechtslehre im Dritten Reich (omów. H. Olszewski)	129
---	-----

Christoph Müller, Ilse Staff (Hrsg.), Der soziale Rechtsstaat (omów. A. Szmyt)	132
The Spirit of Uppsala (omów. W. Czaplinski)	136

*

Sebastian Haffner, Im Schatten der Geschichte. Historisch-politische Variationen (omów. A. Wolff-Powęska)	139
Christian Hacke, Von Kennedy bis Reagan (omów. Z. Mazur)	142

*

Jerzy W. Borejsza, Piękny wiek XIX (omów. A. W. Walczak)	144
Raymond Aron, Les dernières années du siècle (omów. Z. Mazur)	148

Z KRONIKI INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Przemówienie przewodniczącego Rady Państwa PRL, prof. Henryka Jabłońskiego, na uroczystości 40-lecia Instytutu Zachodniego	153
T. Czubiński, Instytut Zachodni w Poznaniu. Zarys działalności badawczej i wydawniczej (1944 - 1984)	155
Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego	172
Przewodzenie z uroczystości 40-lecia powstania Instytutu Zachodniego w Poznaniu (21 - 22 III 1985 r.)	179

LISTY DO REDAKCJI

T. Korczyk, Odpowiedź na recenzję Stanisława Sierpowskiego	185
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Loszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1234 egz. Objętość: ark. wyd. 15,10, ark. druk. 11,75. Papier druk sat. kl. V, 70 g, 70X100. Oddano do składu w grudniu 1985 r. Podpisano do druku 3 IV 1986 r. Druk ukończono w kwietniu 1986 r. Zam. nr 590/141. I-10/256. Cena zł 150,-

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
K. Kwaśniewski, Specyfika badań Polonii zachodnioeuropejskiej	1
E. Later-Chodyłowa, Czynniki „przyciągające” w polskiej emigracji zarobkowej do Danii w latach 1893 - 1929	9
P. Kraszewski, Problem sezonowego wychodźstwa polskich robotników rolnych do Niemiec w latach 1919 - 1932	25
S. Liman, Polacy w Hamburgu w latach 1946 - 1975	47
K. Dopierała, Literackie Towarzystwo Przyjaciół Polski w Londynie	63
W. Eder, Prasa polonijna w Belgii, Holandii i Luksemburgu (1926 - 1985)	79
D. Bartkowiak, Polacy na Półwyspie Iberyjskim — stan i potrzeby badań	95

MATERIAŁY

M. B. Topolska, Obraz Polski w piśmie polonijnym „Ognisko”	103
D. Bartkowiak, Antes de Habich — nieznanne fakty z życia inż. Ernesta Malinowskiego	120
W. Chojnacki, Polonika amerykańskie w zbiorach bibliotecznych i archiwalnych w USA	126
E. Later-Chodyłowa, Polonika imigracyjne w zbiorach archiwów kopenhaskich	138

OCENY I OMÓWIENIA

Emigracja z ziem polskich w czasach nowożytnych i najnowszych (XVIII - XX w.), (omów. M. B. Topolska)	149
Walerian Sobisiałk, Kultura rodzima Polonii zachodnioeuropejskiej (omów. W. Eder)	157
Burzliwe lata Polonii amerykańskiej. Wspomnienia i listy misjonarzy jezuitów 1864 - 1913 (omów. K. Dopierała)	161
Florian Stasiak, Polska emigracja zarobkowa w Stanach Zjednoczonych Ameryki 1865 - 1914 (omów. P. Kraszewski)	162
Władysław Kucharski, Stowarzyszenia i instytucje polskie w rdzennej Australii w latach 1867 - 1918 (omów. M. Hajdenrajch)	163

Adam Wałaszek, Reemigracja ze Stanów Zjednoczonych do Polski po I wojnie światowej (1919-1924), (omów. P. Kraszewski)	168
Bernard Kołodziej TChr, Dzieje Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców w latach 1939-1948 (omów. K. Dopierala)	172
Florian Znaniecki redaktor „Wychodźcy Polskiego” (omów. A. Miklaszewski)	174
Aleksandra Ziółkowska, Dreams and Reality. Polish Canadian Identities (omów. J. Serwański)	178
Maria Wardasówna, „Kościuszkowie” jeździ po Milwaukee (omów. J. Serwański)	181
Przegląd polskich pism periodycznych poświęconych problematyce polonijnej w latach 1982-1984 (P. Kraszewski)	183

Z KRONIKI NAUKOWEJ

J. Serwański, 10-lecie Zakładu Badań nad Polonią Zagraniczną Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu	191
M. Hajdenrajch, Sesja naukowa „Polacy w Austrii”	193
M. B. Topolska, Sprawozdanie z konferencji naukowej „Problemy rozmieszczenia ludności pochodzenia polskiego we Francji”	195

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszeł, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 15,5, ark. druk. 12,375. Papier druk sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w styczniu 1986 r. Podpisano do druku 30 VII 1986 r. Druk ukończono w sierpniu 1986 r. Zam. nr 39/146, I-10/487.
Cena zł 150.-

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TRESCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>J. Chodorowski</i> , Świadomość europejska. Zamierzenia — rezultaty	1
<i>W. Menzel</i> , Czynniki rozwoju sytuacji wewnętrznej w RFN	19
<i>J. Barcz</i> , Problematyka układu PRL—RFN z dnia 7 grudnia 1970 r. w świetle 25 artykułu Ustawy Zasadniczej RFN	31
<i>T. S. Wróblewski</i> , Amerykańskie badania Europy Wschodniej i Związku Radzieckiego	55

MATERIAŁY

<i>D. Płygawko</i> , Listy Henryka Sienkiewicza z lat 1908-1909 do Kazimierza Woźnickiego	83
<i>K. M. Pospieszalski</i> , O znaczeniu zamachu bombowego w Tarnowie i innych prowokacjach nazistowskich z sierpnia i września 1939 r. dla polityki okupacyjnej Trzeciej Rzeszy wobec Polski	97

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>A. Wolff-Powęska</i> , „Zwrot” czy „kontynuacja” w polityce wschodniej RFN?	111
<i>B. Perlak</i> , Ruch protestu Zielonych w RFN w latach siedemdziesiątych — w kierunku partii politycznej	121
<i>J. Dubisz</i> , Niektóre aspekty wahań koniunkturalnych na rynku samochodów osobowych w RFN	131

OCENY I OMÓWIENIA

Martin Hirsch, Diemut Majer, Jürgen Meinck, Recht, Verwaltung und Justiz im Nationalsozialismus. Ausgewählte Schriften, Gesetze und Gerichtsentscheidungen von 1933 bis 1945 (omów. <i>K. M. Pospieszalski</i>)	147
Der Mord an den Juden im Zweiten Weltkrieg. Entschlussbildung und Verwirklichung (omów. <i>K. Jonca</i>)	152
Ulrich Herbert, Fremdarbeiter. Politik und Praxis des „Ausländer-Einsatzes” in der Kriegswirtschaft des Dritten Reiches (omów. <i>Cz. Łuczak</i>)	157

Frontabschnitt Hochschule. Die Giessener Universität im Nationalsozialismus (omów. H. Olszewski)	158
Swietłana Pożarska, Tajna dyplomacja Madrytu. Polityka zagraniczna Hiszpanii w latach II wojny światowej (omów. B. Koszel)	162
*	
B. Felderer, Wirtschaftliche Entwicklung bei schrumpfender Bevölkerung (omów. T. Budnikowski)	167
Glastetter Werner, Paulert Rüdiger, Spörel Ulrich, Die wirtschaftliche Entwicklung in der Bundesrepublik Deutschland 1950-1980, Befunde, Aspekte, Hintergründe (omów. T. Budnikowski)	170
*	
Klaus J. Bade, Vom Auswanderungsland zum Einwanderungsland? Deutschland 1880-1980. Beiträge zur Zeitgeschichte (omów. S. Liśman)	173
Friedrich Heckmann, Die Bundesrepublik: Ein Einwanderungsland? Zur Soziologie der Gastarbeiterbevölkerung als Einwanderungsminorität (omów. S. Liściecki)	177
*	
Heimat und Nation. Zur Geschichte und Identität der Deutschen. (omów. A. Wolff-Powęska)	181
Werner Plum (Hrsg.), Ungewöhnliche Normalisierung. Beziehungen der Bundesrepublik Deutschland zu Polen (omów. Z. Mazur)	184
Anna Elisabeth Hallensleben, Von der Grünen Liste zur Grünen Partei? Die Entwicklung der Grünen Liste Umweltschutz von ihrer Entstehung in Niedersachsen 1977 bis zur Gründung der Partei: Die Grünen 1980 (omów. A. Fonfara)	186
Ingo von Münch, Völkerrecht in programmierter Form (omów W. Czaplński)	190

Z KRONIKI NAUKOWEJ

L. Janicki, Jubileusz 575-lecia Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku. Konferencja naukowa Instytutu Zachodniego i Instytutu Studiów Międzynarodowych UKM	193
A. Cz., Konferencja w Locum	196
Z. Czaja, Sprawozdanie z sympozjum polsko-zachodniemieckiego w Warszawie	198

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79**

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 16,25, ark. druk. 12,675. Papier druk sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w styczniu 1986 r. Podpisano do druku w sierpniu 1986 r. Druk ukończono we wrześniu 1986 r. Zam nr 211/164. I-10/488.
Cena zł 300,—

**DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10**

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
H. Rybicki, Powrót państwowości polskiej na Pomorze Zachodnie w 1945 r.	1
T. Białecki, Problemy demograficzne Pomorza Szczecińskiego w latach 1945 - 1983	13
R. Woźniak, Adaptacja i integracja społeczno-kulturowa Wielkopolan w Szczecinie	27
Ł. Turek-Kwiatkowska, Udział Wielkopolski w organizowaniu nauki, oświaty i kultury na Pomorzu Zachodnim w latach 1949 - 1948	41
K. Pająk, Wkład Wielkopolski w powstanie, rozwój i działalność szczecińskiego środowiska akademickiego	63
P. Kalka, Gospodarka Ziemi Zachodnich w czterdziestolecu Polski Ludowej	85
E. Homa, Z zagadnień integracji językowej na Ziemiach Zachodnich i Północnych	103

MATERIAŁY

K. Kozłowski, Informacja o materiałach archiwalnych dotyczących udziału Wielkopolski w zagospodarowaniu Pomorza Zachodniego (1945 - 1948)	119
*	
B. Cabała, Harcerska służba dla Ziemi Odzyskanych	125
*	
A. Sakson, Dziennik Stanisława Ossowskiego. Z badań socjologicznych na Warmii i Mazurach w 1948 r.	135

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

S. Łozowski, „Niezastąpione” źródło historyczne czy wielka mistyfikacja? Kontrowersje wokół <i>Gespräche mit Hitler</i> Hermanna Rauschninga	147
*	
S. Lisiecki, Robotnicy zachodniemieccy. Ruchliwość wertykalna i reprodukcja klasowa	157

OGĘNY I OMÓWIENIA

- Patrycy Dziurzyński, Osadnictwo rolne na Ziemiach Odzyskanych; Stanisław Łach, Osadnictwo wiejskie na ziemiach Zachodnich i Północnych Polski w latach 1945 - 1950 (omów. A. Kwilecki) 169
- Der Kreis Flatow in geographischer, naturkundlicher und geschichtlicher Beziehung dargestellt von Otto Goerke (Redaktor); Manfred Vollack, Das Flatower Land in den Jahren 1918 - 1945. Ein geschichtlicher Abriss (omów. J. Kocik) 174
- .
- Jan Sołta, Zarys dziejów Serbołużyczan (omów. T. S. Wróblewski) 178

Z KRONIKI NAUKOWEJ

- M. Stępiak, Wokół sesji: Udział Wielkopolski w zagospodarowaniu Pomorza Zachodniego 183
- A. Sakson, Kultura w integracji Ziemi Odzyskanych 186

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszeł, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: art. wyd. 14,5, ark. druk. 13,25. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w czerwcu 1986 r. Podpisano do druku w listopadzie 1986 r. Druk ukończono w listopadzie 1986 r. Zam. nr 304/172. I-9/736.

Cena zł 150,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>E. Jantoch-Drozdowska</i> , Prawne bariery umiędzynarodowienia produkcji w EWG	1
<i>Z. A. Maciąg</i> , System taryfowy w RFN	15
*	
<i>Z. Melosik</i> , Problem niemiecki w ruchu olimpijskim	37
<i>W. Kozub-Ciembroniewicz</i> , Nacjonalizm a faszyzm we Włoszech. Ewolucja idei państwa i narodu	57
<i>J. Kiwerska</i> , Sankcje i restrykcje w polityce amerykańskiej okresu międzywojennego	69

MATERIAŁY

<i>W. M. Wittek</i> , Waleria Szalay-Groele i Edward Groele w walce z hitlerowskim okupantem w latach 1939-1944	81
---	----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>J. Janiszewski</i> , Z genezy idei Unii Europejskiej. Analiza postaw politycznych społeczeństw państw Wspólnot Europejskich	97
*	
<i>B. Perlak</i> , Zieloni a demokratyzacja	107

OCENY I OMÓWIENIA

Geschichte der christlich-demokratischen und christlich-sozialen Bewegungen in Deutschland. Grundlagen, Unterrichtsmodelle, Quellen und Arbeitshilfen für die politische Bildung (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	135
Współczesne ruchy i doktryny polityczne (omów. <i>J. Mikosz</i>)	138

Peter Dudek, Hans-Gerd Jaschke, Entstehung und Entwicklung des Rechtsextremismus in der Bundesrepublik. Zur Tradition einer besonderen politischen Kultur (omów. A. Wolff-Powęska)	143
Otto Heike, Die deutsche Minderheit in Polen bis 1939. Ihr Leben und Wirken kulturell, gesellschaftlich, politisch. Eine historisch-dokumentarische Analyse (omów. P. Hauser)	146
*	
Kazimierz Wyka, Życie na niby. Pamiętnik po klęsce. (omów. S. Łozowski)	149
Mania Rutowska, Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej (omów. J. Kapella)	151
*	
Daniël Tollet, Les „polonica“ de la Bibliothèque Nationale de Paris. Inventaire critique des textes des XVI ^e , XVII ^e , et XVIII ^e siècles (omów. M. Serwański)	152
Marek Baumgart, Wielka Brytania a odrodzona Polska 1918 - 1933 (omów. S. Sierpowski)	155
Olgięrd Terlecki, Pułkownik Beck. (omów. M. Baumgart)	157
Jan Meysztowicz, Czas przeszły dokonany. Wspomnienia ze służby w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w latach 1932 - 1939 (omów. S. Żerko)	161
Helmut Schmidt, A Grand Strategy for the West. The Anachronism of National Strategies in an Interdependent World. (omów. Z. Mazur)	163
*	
Roman Radwański, Socjalne państwo prawne w doktrynie RFN. 1949 - 1969. (omów. J. Chodorowski)	166
Albert Bleckmann, Grundprobleme und Methoden des Völkerrechts. (omów. W. Czaplński)	168

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

Redaktor zeszytu: Waldemar Sznajder

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 14,0, ark. druk. 10,75. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w lipcu 1986 r. Podpisano do druku w listopadzie 1986 r. Druk ukończono w listopadzie 1986 r. Zam. nr 337/174. I-7/737.

Cena zł 150,—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

	str.
Pamięci Redaktora Władysława Tomaszewskiego	1

ARTYKUŁY

H. Olszewski, Ideologia „niemieckiej drogi” w historiografii	7
A. Wolff-Powęska, W poszukiwaniu idealnego państwa. Z dziejów oświeceniowej dyskusji politycznej w Niemczech	29
J. Linowski, Kryzys w stosunkach niemiecko-czechosłowackich a reakcja Londynu na jego objawy (wiosna-lato 1938 r.)	49
P. Kottunowski, Język propagandy hitlerowskiej środkiem tworzenia niektórych cech mentalności Niemców w okupowanej Polsce	65
M. Stolarczyk, Stanowisko Polski Ludowej wobec zagadnienia jedności i podziału Niemiec w latach 1944-1949	93
S. Wajda, Współpraca PRL-NRD w dziedzinie zwalczania zanieczyszczania wód Odry i Nysy Łużyckiej	113

MATERIAŁY

A. Soszyńska, Sprawa Niemców Sudeckich w okresie marzec-wrzesień 1938 r. na łamach „Timesa”	123
M. B. Topolska, Obraz Polski w opiniach oraz informacjach prasowych największego dziennika polskiego we Francji „Narodowca” w latach 1936-1939	146

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

W. Czaplinski, Pojęcie „praw i odpowiedzialności czterech mocarstw za Niemcy jako całość” i ich współczesne znaczenie	167
A. Sakson, Lewicowy ruch studencki w Berlinie Zachodnim w latach siedemdziesiątych	181
W. Sznajder, Uwagi do dziejów filmu w Niemczech i RFN. Pieniądz, sztuka czy polityka?	193
J. Fiszer, Stosunki PRL-NRD a rozwój sytuacji w Europie	204
S. H. Kaj, Zjazd SPD w Norymberdze 25-29 sierpnia 1986 r.	225

OCENY I OMÓWIENIA

Wojciech Wrzesiński, Warmia i Mazury w polskiej myśli politycznej 1864 - 1945 (omów. B. Piotrowski)	235
Bernd Faulenbach, Ideologie des deutschen Weges. Die deutsche Geschichte in der Historiographie zwischen Kaiserreich und Nationalsozialismus (omów. A. Wolff-Powęska)	253
Preussen — Legende und Wirklichkeit (omów. B. Wachowiak)	257
Heiner Lichtenstein, Mit der Reichsbahn in den Tod (omów. T. Kranz)	260
Zenon Jagoda, Stanisław Kłodziński, Jan Masłowski, Oświęcim mierzany (omów. M. Stępniać)	263
Julian Bartosz, Helmut Kohl. Szkice do portretu. (omów. Z. Mazur)	265
Wolfram Bickerich (wyd.), SPD und Grüne. Das neue Bündnis? (omów. W. Miziniak)	266
Krystyna Górak, Kształcenie dziewcząt i kobiet w systemach oświatowych RFN i NRD (omów. M. Boral)	268
Lieder der Arbeiterbewegung (omów. M. Wagińska-Marzec)	270
Wolfgang Bergsdorf, Herrschaft und Sprache. Studie zur politischen Terminologie in der Bundesrepublik Deutschland (omów. I. May)	273
Beiträge zur sozialdemokratischen Wirtschaftspolitik (omów. E. Czarny)	277
Essays in European Law and Integration (omów. W. Czapliński)	282
Giuseppe Vedovato, Italienische Aussenpolitik. Grundzüge, Entwicklungen. Analysen (omów. B. Koszel)	286
Jwietłana Pożarska, Hiszpania i Sza. Wnieszniąja polityka i obczestwo 1936 - 1976 (omów. B. Koszel)	289

Z KRONIKI NAUKOWEJ

J. Koprucka-Puroł, Ważne Zebranie członków Instytutu Zachodniego	295
A. Kosicka, Sprawozdanie z sesji naukowej z okazji 50 rocznicy śmierci Józefa Piłsudskiego	302

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Iarczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Władysław Tomaszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 25,6, ark. druk. 19. Papier druk sat. kl. V, 70, 70×100. Oddano do składu we wrześniu 1986 r. Podpisano do druku w grudniu 1986 r. Druk ukończono w grudniu 1986 r. Zam. nr 388/179. I-7/889.

Cena zł 300,--

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

	str.
J. Strzelczyk, Gerardowi Labudzie w hołdzie	1

ARTYKUŁY

J. Bardach, O nieopublikowanych „Zarysach dziejów Inflant” Gustawa Mantuffla	19
A. Czubiński, Instytut Zachodni w Poznaniu. Zarys działalności badawczej i wydawniczej (1944 - 1985)	35
L. Janicki, Wybrane aspekty terminologii w pracach niemieckojęzycznych, zwłaszcza prawniczych	61
W. Jakóbczyk, W sprawie świadomości narodowej Wielkopolan	79
M. Kosman, Henryka Sienkiewicza droga do „Krzyżaków”	89
J. Kozeński, Nowe przyczynki do dziejów Prus i biografii Fryderyka II	107
A. Kwilecki, Związki kulturalne i naukowe Wielkopolski z Ziemią Zachodnimi	123
J. Marczewski, Zagadnienie rozwoju niemieckiej kwestii narodowej i podstawowych pojęć narodu w XIX i XX wieku	135
B. Miśkiewicz, O kryteriach oceny nauczyciela akademickiego	151
M. Mroczko, Józef Borowik — działacz społeczny, organizator nauki na Pomorzu	163
K. Myśliński, Słowiańskie organizacje polityczne nad Hawelą i Sprewą i Związek Wielecki przed aneksją Brandenburską	181
H. Olszewski, Karl Richard Ganzer. Przyczynek do dziejów mitologii historycznej w III Rzeszy	201
H. Samsonowicz, Rola Zakonu Krzyżackiego w gospodarce europejskiej	215
S. Sierpowski, Stosunki włosko-polskie na tle międzywojennej Europy	235
J. Tazbir, Rozważania o dziejach ojczystych	241
J. Topolski, Historia powszechna a dzieje ojczyste	255
L. Trzeciakowski, Rzecz o mentalności Polaków w dobie rozbiorów	273
A. W. Walczak, Zjednoczenie Niemiec za europejską fasadą (1939 - 1945; 1945 - 1949; 1949 - 1985)	285

<i>R. Wapiński</i> , W kręgu wyobrażeń o polskim terytorium narodowym w końcu XIX i pierwszych dziesięcioleciach XX wieku	305
<i>T. S. Wróblewski</i> , Japońskie badania Europy wschodniej	325

MATERIAŁY

<i>B. Wachowiak</i> , Raport Browna o sytuacji w Wielkim Księstwie Poznańskim z 1835 r.	345
---	-----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>M. Tomczak</i> , Problem robotników cudzoziemskich w RFN — próby rozwiązań politycznych	363
--	-----

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Jadwika Kucharska</i> , Kształtowanie się świadomości narodowej ludności kaszubskiej okolic Bytowa (omów. <i>A. Sakson</i>)	373
<i>Jerzy Tomaszewski</i> , Rzeczpospolita wielu narodów (omów. <i>S. Sierpowski</i>)	377
<i>Sławjanowiedzenie i bałkanistika w zarubieżnych stranach</i> (omów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	380
<i>Ian Brownlie</i> , System of the Law of Nations. State Responsibility (omów. <i>W. Czapliński</i>)	383

Z KRONIKI NAUKOWEJ

<i>H. Dmochowska</i> , Sympozjum naukowe: RFN w systemie integracyjnym EWG .	385
<i>B. Koszel</i> , Sesja naukowa: Rola Niemiec w dekompozycji systemu wersalskiego	387

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), *Tomasz Budnikowski*, *Lech Janicki*, *Bogdan Koszel*, *Jerzy Krasuski*, *Zbigniew Kulak*, *Andrzej Kwilecki*, *Gerard Labuda*, *Jerzy Marczewski*, *Władysław Markiewicz*, *Zdzisław Nowak*, *Henryk Olszewski*, *Marian Olszewski*, Władysław Tomaszewski, *Lech Trzeciakowski*, *Antoni Władysław Walczak*, *Marian Wojciechowski*

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektorzy: Monika Dziarnowska, Janina Szymańska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 26,6 ark. druk. 24,375. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w październiku 1986 r. Podpisano do druku w grudniu 1986 r. Druk ukończono w grudniu 1986 r. Zam. nr 426/183. I-7/890.
Cena zł 300,—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,

PRZEGLĄD ZACHODNI

D W U M I E S I Ę C Z N I K

ROK 1987

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1 9 8 8

	Nr	str.
Biahuł Karol J., Dostosowania w gospodarce RFN	1,	1
Boral Michałina, Sprawa tożsamości niemieckiej w publicystyce Heinricha Bölla	4,	17
Czapliński Władysław, Sukcesja i identyczność państw w Niemczech po II wojnie światowej w świetle prawa międzynarodowego	2,	47
Czubiński Antoni, Stanowisko społeczeństwa polskiego wobec Rewolucji i Wojny Domowej w Rosji (1917-1921)	5/6,	1
Grawert Rolf, Z problematyki zgodności orzecznictwa sądowego z konstytucją	4,	57
Gwiazda Adam, Handel Wschód-Zachód w latach osiemdziesiątych. Tendencje i perspektywy rozwoju	2,	1
Hoensch Jörg H., Dorobek naukowy Wspólnej Komisji Podręcznikowej PRL-RFN w odniesieniu do okresu 1919-1945 w historiografii Republiki Federalnej Niemiec	5/6,	95
Kosman Marcell, Między Zakonem Krzyżackim, Rosją i Polską. Początki chrystianizacji Litwy	5/6,	73
Kostecki Zbigniew, 13 sierpnia 1961 r. — Próba obrony podstawowych interesów bezpieczeństwa narodowego NRD	4,	77
Krasoń Andrzej, Partie polityczne Bundestagu wobec inicjatywy obrony strategicznej (SDI)	2,	71
Krasuski Jerzy, Alternatywy tworzenia się zachodnioeuropejskich państw narodowych w Średniowieczu (1)	3,	1
Krasuski Jerzy, Alternatywy tworzenia się zachodnioeuropejskich państw narodowych w Średniowieczu (2)	5/6,	45
Maciąg Zbigniew A., Podstawowe kierunki przeobrażeń programowych głównych partii politycznych w Republice Federalnej Niemiec	3,	87
Mazur Zbigniew, Polityka administracji Ronalda Reagana wobec Republiki Federalnej Niemiec (1981-1984)	3,	53
Muńko Andrzej, Rybowski Wojciech, Perspektywy rozwoju stosunków gospodarczych EWG — kraje socjalistyczne (Prezentacja wariantów i próba ich oceny)	2,	19
Rymarczyk Jan, Znaczenie RFN w migracji siły roboczej do EWG	2,	35
Strzelczyk Jerzy, Na tropie najdawniejszych polskich podań narodowych. Podanie o Popielu i Piaście	5/6	17
Sznajder Waldemar, Pozaartystyczne ograniczenia swobody twórczości filmowej i rozpowszechniania filmów w Niemczech Zachodnich (1945-1965)	3,	33
Tomala Mieczysław, O próbach zmian w świadomości historycznej w RFN. Nowe trendy w historiografii współczesnej	4,	1
Wagińska-Marzec Maria, Proletariacka pieśń protestu w Niemczech	3,	17
Wagińska-Marzec Maria, Tradycje dawnej pieśni protestu w Niemczech	4,	35
Wajda Stanisław, O potrzebie zmiany regulacji traktatowych dotyczących użytkowania wód rzeki Odry	2,	87

	Nr	str.
Jaenecke Heinrich, Skończmy ze świętem 17 czerwca!	4,	163
Kaj Stanisław H., Republika Federalna Niemiec w połowie lat osiemdziesiątych	2,	141
Kaj Stanisław H., Wybory do <i>Bundestagu</i> XI kadencji	3,	145
Kiwerska Jadwiga, Stosunki RFN-USA w dobie koalicji <i>CDU/CSU-FDP</i>	5/6,	226
Koszel Bogdan, Polityka zachodnia RFN w okresie rządów <i>CDU/CSU-FDP</i>	3,	120
May Iwona, Język skrajnej prawicy w RFN na przykładzie „ <i>Deutsche National-Zeitung</i> ”	4,	141
Miziniak Waław, Polityka i program europejski partii Zielonych	2,	134
Miziniak Waław, Potencjał wyborczy partii Zielonych	3,	140
Szewczyk Ryszard, Finansowe aspekty stosunków gospodarczych RFN z krajami socjalistycznymi	1,	137
Tomczak Maria, <i>SPD</i> — partia opozycyjna	3,	133
Weidenfeld Werner, Osiągnięcia i zadania europejskiej integracji	5/6,	219
Werner Andrzej, Integracja EWG a suwerenność i mocarstwowość Republiki Federalnej Niemiec	5/6,	205
Wolff-Powęska Anna, Polska w polityce wschodniej Republiki Federalnej Niemiec	3,	111
Wróblewski Tadeusz S., Badania nad Słowiańszczyzną i Europą Wschodnią we Francji	2,	121
Zerko Stanisław, Przedwyborczy zjazd <i>SPD</i> w Offenburgu	2,	152
Zerko Stanisław, Zjazd <i>CDU</i> w Moguncji	2,	149

OCENY I OMÓWIENIA

Aktualne zagadnienia źródeł prawa międzynarodowego (omów. W. Czaplński)	1,	175
Das andragogische Problem in der Pädagogischen Grundlagenforschung in der Historia i Teoria Wychowania und in der Didaktik. Ergebnisse einer Kooperation von Erziehungswissenschaftlern im Rahmen der Universitätspartnerschaft Giessen—Łódz. Eine Zwischenbilanz (omów. J. Hellwig)	5/6,	297
Bialik Włodzimierz, Johannes Mario Simmel oder der unvermeidliche Erfolg (omów. Cz. Karolak)	4,	192
Bieberstein Aleksander, Zagłada Żydów w Krakowie (omów. M. Rutowska)	5/6,	290
Biskup Marian, Labuda Gerard, Dzieje Zakonu Krzyżackiego w Prusach. Gospodarka — społeczeństwo — państwo — ideologia (omów. B. Wachowiak)	4,	169
Bolz Klaus, Die wirtschaftliche Entwicklung in ausgewählten sozialistischen Ländern Osteuropas zur Jahreswende 1983/1984 (omów. T. Sporek)	1,	163
Bromlej Julian W., Oczerki teorii etnosa (omów. J. Witkoś)	1,	152
Brzeziński Andrzej M., Dyplomacja francuska wobec Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie (2 II 1932 - 31 V 1937) (omów. B. Koszel)	5/6,	287

MATERIAŁY

	Nr	str.
Budnikowski Tomasz, Podobieństwa i różnice między amerykańskim a zachodnioniemieckim rynkiem siły roboczej	1,	108
Burda Bogumiła, Wiejskie szkolnictwo parafialne na obszarze Środkowego Nadodrza w latach 1765 - 1820	5/6	192
Büttner Ursula, Znaczenie polityki gospodarczej H. Brüninga dla upadku Republiki Weimarskiej i zwycięstwa nazizmu w Niemczech	5/6,	113
Chrzan Marian, RFN a wspólna polityka ochrony środowiska naturalnego EWG	1,	131
Grabski Andrzej F., Historiografia polska wobec Leopolda von Ranke	5/6,	167
Janiak Jan, Ekonomiczne koncepcje narodowego socjalizmu w opinii polskiej publicystyki burżuazyjnej. Zarys problematyki i przegląd stanowisk	5/6,	149
Jantoch-Drozdowska Elżbieta, Polityka korporacji zachodnioniemieckich w dziedzinie koncentracji w świetle wspólnorynkowego ustawodawstwa o konkurencji	1,	124
Kalka Piotr, Pozycja RFN we Wspólnotach Europejskich w zakresie prac badawczych i rozwojowych	1,	67
Kieniewicz Barbara, Zmiany strukturalne we współczesnej gospodarce zachodnioniemieckiej	1,	38
Komar Andrzej, Rola RFN w kształtowaniu systemu finansowego Wspólnoty Europejskiej	1,	46
Korcz Władysław, Historyk Śląska — Karol Maleczyński (1897 - 1968)	5/8,	178
Magierska Anna, Kształtowanie się zasad przejmowania przemysłu Ziemi Odzyskanych przez władze polskie	4,	111
Nowak Zbigniew, RFN w systemie integracyjnym EWG	1,	15
Puślecki Zdzisław, Handel zagraniczny Republiki Federalnej Niemiec w systemie integracyjnym EWG	1,	77
Rutkowska Irena, Republika Federalna Niemiec jako uczestnik Wspólnego Rynku rolnego krajów EWG	1,	51
Rutkowski Józef, Wpływ Republiki Federalnej Niemiec na stabilizację koniunktury w krajach EWG	1,	25
Rymarczyk Jerzy, Pozycja konkurencyjna RFN w handlu produktami o wysokim nasyceniu technologią	1,	91
Sakson Andrzej, Działalność prof. dra Zygmunta Dulczewskiego w Instytucie Zachodnim (z okazji 70-lecia urodzin)	2,	105
Szafran-Bartoszek Aurelia, Problematyka Ziemi Zachodnich, niemcoznawcza i polonijna w pracach Zygmunta Dulczewskiego .	2,	112
Zielińska Anna, Zatrudnienie w RFN w świetle nowej strategii walki z bezrobociem EWG w latach 1986 - 1990	1,	97

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Fonfara Aleksander, Prawo obywatela do oporu w świetle Ustawy Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec	5/6,	239
Irmier Gertrud, Kilka uwag o działalności Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Hanowerze	4,	156

	Nr	str.
Clyne Michael C., Language and society in the German-speaking countries (omów. I. May)	1,	171
Costigliola Frank, Awkward Dominion, American Political, Economic and Cultural Relations with Europe 1919 - 1933 (omów. J. Kiwerska)	2,	178
Czapliński Marek, Biurokracja niemieckiego imperium kolonialnego. Charakterystyka urzędników kolonialnych (omów. W. Molik)	5/6,	295
Deutschlandpolitik und Systemauseinandersetzung. Vorträge (omów. J. Marczewski)	4,	172
Friedländer Saul, Kitsch und Tod. Widerschein des Nazismus (omów. M. Wagińska-Marzec)	4,	185
Handbuch zur Deutschen Nation. Bd. I: Geistiger Bestand und politische Lage (omów. A. Wolff-Powęska)	3,	171
Hattenhauer Hans, Deutsche Nationalsymbole, Zeichen und Bedeutung (omów. H. Olszewski)	4,	182
Hoffmann Johannes, Stereotypen, Vorurteile. Völkerbilder in Ost und West — in Wissenschaft und Unterricht (omów. J. Papiór)	4,	199
Hu Changze, Deutsche Ideologie und politische Kultur Chinas (omów. T. Buksiński)	2,	170
Huber Joseph, Die zwei Gesichter der Arbeit. Ungenutzte Möglichkeiten der Dualwirtschaft (omów. T. Budnikowski)	2,	186
Die Identität Europas. Fragen, Positionen, Perspektiven (omów. A. Wolff-Powęska)	5/6,	271
Jugendaustausch zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der VR Polen (omów. M. Wagińska-Marzec)	1,	168
Kabziński Krzysztof, Funkcja społeczno-wychowawcza i oświatowa Towarzystwa Czytelni Ludowych (1880 - 1939), (omów. J. Szocki)	5/6,	253
Kiereś Zbigniew, Szlachta i magnateria Rzeczypospolitej wobec Francji w latach 1573 - 1660 (omów. M. Serwański)	5/6,	257
Kotłowski Tadeusz, Niemcy 1919 - 1923. Organizacje robotnicze w walce o ustrój społeczno-polityczny państwa (omów. H. Chałupczak)	3,	181
Koźmian Danuta, Kształcenie i dokształcanie nauczycieli szkół podstawowych w województwie szczecińskim w latach 1945 - 1970 (omów. J. Hellwig)	4,	206
Krzyżaniak Wojciech, Zorganizowana skrajna prawica w RFN 1949 - 1980 (omów. A. Wolff-Powęska)	3,	187
Lawaty Andreas, Das Ende Preußens in polnischer Sicht. Zur Kontinuität negativer Wirkungen der preußischen Geschichte auf die deutsch-polnischen Beziehungen (omów. J. Krasuski)	2,	166
Lehmann Hans Georg, Öffnung nach Osten. Die Ostreisen Helmut Schmidts und die Entstehung der Ost- und Entspannungspolitik (omów. Z. Mazur)	1,	166
Łuczak Czesław, Dzieje gospodarcze Niemiec 1871 - 1945 (omów. H. Dmochowska)	3,	174
Łukaszuk Leonard, Socjaldemokracja współczesna a państwo (omów. J. Mikosz)	5/6,	264
Madajczyk Czesław, Faszyzm i okupacja 1938 - 1945. Wykonywanie okupacji przez państwa Osi w Europie (omów. H. Olszewski)	3,	157

	Nr	str.
Magierska Anna, Przywrócić Polsce. Przemysł na Ziemiach Odzyskanych 1945 - 1946 (omów. B. Pasierb)	3,	194
Maier Hans, Die Deutschen und die Freiheit. Perspektiven der Nachkriegszeit (omów. A. Wolff-Powęska)	1,	158
Niemiecka Republika Demokratyczna w systemie europejskiego bezpieczeństwa (omów. B. Perlak)	4,	180
Paclalén Sture, Zum Hörderlinbild in der Bundesrepublik und in der DDR. Anhang ausgewählter Beispiele der produktiven Hörderlin Rezeption (omów. M. Boral)	4,	193
Pankow Władimir S., FRG w ekonomice sowremiennowo kapitalizma (omów. H. Dmochowska)	1,	149
Plygawko Danuta, Sienkiewicz w Szwajcarii. Z dziejów akcji ratunkowej dla Polski w czasie pierwszej wojny światowej (omów. T. S. Wróblewski)	4,	204
Prinz von Preussen Friedrich Wilhelm, Das Haus Hohenzollern 1918 - 1945 (omów. M. Maciejewski)	2,	155
Problemy normalizacji stosunków PRL-RFN (omów. R. Radwański)	1,	159
Proektor D. M., Faszizm put' agresiji i giblieli (omów. S. Zerko)	5/6,	274
Quaritsch Helmut, Recht auf Asyl: Studien zu einem missdeuteten Grundrecht (omów. A. Fonjara)	5/6,	279
Riege Gerhard, Die Staatsbürgerschaft der DDR (omów. W. Czaplński)	2,	175
Rist Ray C., Die ungewisse Zukunft der Gastarbeiter (omów. S. Lisiecki)	5/6,	284
Scheier Hans, Burżuazyjna historiografia w Niemczech weimarskich (omów. H. Olszewski)	3,	184
Schieder Wolfgang (red.), Liberalismus in der Gesellschaft des deutschen Vormärz (omów. A. Wolff-Powęska)	1,	155
Schramm Tomasz, Historycy francuscy o genezie Wielkiej Wojny (omów. W. Łazuga)	3,	178
Schreckenberger W., (red.), Gesetzgebungslehre (omów. A. Szmyt)	5/6,	277
Seidel Gerd, Verhältnis von Völkerrecht und innerstaatlichem Recht (omów. W. Czaplński)	2,	173
Seidl Claudius, Der deutsche Film der fünfziger Jahre (omów. W. Sznajder)	4,	202
Sontheimer Kurt, Zeitwende? Die Bundesrepublik Deutschland zwischen alter und alternativer Politik (omów. B. Perlak)	3,	190
Steininger Rolf, Eine vertane Chance. Die Stalin-Note vom 10. März 1952 und die Wiedervereinigung. Eine Studie auf der Grundlage unveröffentlichter britischer und amerikanischer Akten (omów. J. Fiszer)	5/6,	299
Teichert Eduard, Autarkie und Großraumwirtschaft in Deutschland 1930 - 1939. Außenwirtschaftspolitische Konzeptionen zwischen Wirtschaftskrise und Zweitem Weltkrieg (omów. J. Chodorowski)	2,	182
Tkaczenko Aleksiej H., Niemonopolistyczny sektor w usłowijach sowremiennowo kapitalizma (omów. H. Dmochowska)	5/6,	293
Das Unrechtsregime. Internationale Forschung über den Nationalsozialismus (omów. M. Zmierczak)	3,	165
Wawrykowa Maria, „Für eure und unsere Freiheit“. Studenten-		

schaft und junge Intelligenz in Ost- und Mitteleuropa in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	5/6,	262
Wohlens Eckerdt, Weinert Günter, Unterschiede in der Beschäftigungsentwicklung zwischen den USA, Japan und der EG (omów. <i>T. Sporek</i>)	5/6,	282
Współczesna myśl literaturoznawcza w Republice Federalnej Niemiec (omów. <i>S. Szubartowicz</i>)	4,	188
LISTY DO REDAKCJI	1,	179

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Kaj Stanisław H., Sesja naukowa: „Wojna domowa w Hiszpanii (1936 - 1939) w polityce międzynarodowej”	2,	192
Kaj Stanisław H., Sesja niemiecko-naukowa Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej w Serocku	3,	199
Muszyński Józef, Kronika Instytutu Zachodniego 1984-1986	2,	195
Muszyński Józef, Międzynarodowa konferencja poświęcona prawu do pracy	4,	219
Olszewski Henryk, Trzydzieści lat działalności Komisji Historyków Polski i NRD	2,	190
Romiszewska Ilona, Zwierzycka Romualda, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	4,	209
Rutowska Maria, Sesja naukowa: Lata wojny i okupacji hitlerowskiej na terenie Wielkopolski 1939-1945 w filmie i fotografii	3,	291
Stępniański Mirosław, Konferencja naukowa na temat ruchu oporu na ziemiach polskich wcielonych do Rzeszy 1939-1945	3,	203
Szultka Zygmunt, Konferencja poświęcona „Dziejom Brandenburgii i Prus”	4,	216
Zerko Stanisław, Odznaczenie prof. dra Helmuta Riddera Komandorią Orderu Zasługi PRL	4,	213

NEKROLOGI

Mgr Wiesław Kijak (<i>B. P.</i>)	3,	207
Prof. Władysław Rusiński (<i>J. Orczyk</i>)	3,	208
Inż. Anna Suwalska	3,	207
Doc. dr Antoni Władysław Walczak (<i>J. Pertek</i>)	4,	223

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi		
lipiec-wrzesień 1986 (opr. <i>S. H. Kaj</i>)	1,	183
październik-grudzień 1986 (opr. <i>S. H. Kaj</i>)	2,	203
styczeń-luty 1987 (opr. <i>S. H. Kaj</i>)	3,	213
marzec-kwiecień 1987 (opr. <i>S. Zerko</i>)	4,	227
maj-lipiec 1987 (opr. <i>S. Zerko</i>)	5/6,	305

Opracowała: Romualda Zwierzycka

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
K. J. Białut, Dostosowania w gospodarce RFN	1

MATERIAŁY

Teksty z sympozjum naukowego zorganizowanego przez
Instytut Zachodni nt.: *RFN w systemie integracyjnym EWG*

Z. Nowak, RFN w systemie integracyjnym EWG	15
J. Rutkowski, Wpływ Republiki Federalnej Niemiec na stabilizację koniunktury w krajach EWG	25
B. Kieniewicz, Zmiany strukturalne we współczesnej gospodarce zachodnioniemieckiej	38
A. Komar, Rola RFN w kształtowaniu systemu finansowego Wspólnoty Europejskiej	46
I. Rutkowska, Republika Federalna Niemiec jako uczestnik Wspólnego Rynku rolnego krajów EWG	51
P. Kałka, Pozycja RFN we Wspólnotach Europejskich w zakresie prac badawczych i rozwojowych	67
Z. Puślecki, Handel zagraniczny Republiki Federalnej Niemiec w systemie integracyjnym EWG	77
J. Rymarczyk, Pozycja konkurencyjna RFN w handlu produktami o wysokim nasyceniu technologią	91
A. Zielińska, Zatrudnienie w RFN w świetle nowej strategii walki z bezrobociem EWG w latach 1986-1990	97
T. Budnikowski, Podobieństwa i różnice między amerykańskim a zachodnioniemieckim rynkiem siły roboczej	108
E. Jantoch-Drozdowska, Polityka korporacji zachodnioniemieckich w dziedzinie koncentracji w świetle wspólnorynkowego ustawodawstwa o konkurencji	124
M. Chrzan, RFN a wspólna polityka ochrony środowiska naturalnego EWG	131

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>R. Szweczyk</i> , Finansowe aspekty stosunków gospodarczych RFN z krajami socjalistycznymi	137
---	-----

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Wladimir S. Pankow</i> , FRG w ekonomie sowriemiennowo kapitalizma. (omów. <i>H. Dmochowska</i>)	149
<i>Julian W. Bromlej</i> , Oczerki teorii etnosa. (omów. <i>J. Witkoś</i>)	152
<i>Wolfgang Schieder</i> (red.): Liberalismus in der Gesellschaft des deutschen Vormärz. (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	153
<i>Hans Maier</i> , Die Deutschen und die Freiheit. Perspektiven der Nachkriegszeit. (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	158
Problemy normalizacji stosunków PRL-RFN (omów. <i>R. Radwański</i>)	159
<i>Klaus Bolz</i> , Die wirtschaftliche Entwicklung in ausgewählten sozialistischen Ländern Osteuropas zur Jahreswende 1983/1984 (omów. <i>T. Sporek</i>)	163
<i>Hans Georg Lehmann</i> , Öffnung nach Osten. Die Ostreisen Helmut Schmidts und die Entstehung der Ost- und Entspannungspolitik (omów. <i>Z. Mazur</i>)	166
Jugendaustausch zwischen der Bundesrepublik Deutschland und der VR Polen (omów. <i>M. Wagińska-Marzec</i>)	168
<i>Michael G. Clyne</i> , Language and society in the German-speaking countries. (omów. <i>I. May</i>)	171
Aktualne zagadnienia źródeł prawa międzynarodowego. (omów. <i>W. Czapliński</i>)	175
LISTY DO REDAKCJI	179

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi (lipiec-wrzesień 1986) (opr. <i>S. H. Kaj</i>)	183
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), *Tomasz Budnikowski*, *Lech Janicki*, *Bogdan Koszel*, *Jerzy Krasuski*, *Zbigniew Kulak*, *Andrzej Kwilecki*, *Gerard Labuda*, *Jerzy Marczewski*, *Władysław Markiewicz*, *Zdzisław Nowak*, *Henryk Olszewski*, *Marian Olszewski*, *Lech Trzeciakowski*, *Antoni Władysław Walczak*, *Marian Wojciechowski*

Redaktor naczelny: *Waldemar Sznajder*
 Sekretarz redakcji: *Romualda Zwierzycka*
 Korektor: *Monika Dziarnowska*

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
 POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 16,5, ark. druk. 31,625. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do druku w grudniu 1986 r. Podpisano do druku w kwietniu 1987 r. Druk ukończono w kwietniu 1987 r. Zam. nr 535/194. B-8/159.
 Cena zł 200,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
 Ul. FREDRY 10

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79**

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
A. <i>Gwiazda</i> , Handel Wschód-Zachód w latach osiemdziesiątych. Tendencje i perspektywy rozwoju	1
A. <i>Muńko</i> , W. <i>Rykowski</i> , Perspektywy rozwoju stosunków gospodarczych EWG — kraje socjalistyczne (Prezentacja wariantów i próba ich oceny)	19
J. <i>Rymarczyk</i> , Znaczenie RFN w migracji siły roboczej do EWG	35
*	
W. <i>Czapliński</i> , Sukcesja i identyczność państw w Niemczech po II wojnie światowej w świetle prawa międzynarodowego	47
A. <i>Krasoń</i> , Partie polityczne Bundestagu wobec inicjatywy obrony strategicznej (SDI)	71
*	
S. <i>Wajda</i> , O potrzebie zmiany regulacji traktatowych dotyczących użytkowania wód rzeki Odry	87

MATERIAŁY

A. <i>Sakson</i> , Działalność prof. dra Zygmunta Dulczewskiego w Instytucie Zachodnim (z okazji 70-lecia urodzin)	105
A. <i>Szafran-Bartoszek</i> , Problematyka Ziemi Zachodnich niemcoznawcza i polonijna w pracach Zygmunta Dulczewskiego	112

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

T. <i>S. Wróblewski</i> , Badania nad Słowiańszczyzną i Europą Wschodnią we Francji	121
W. <i>Miziniak</i> , Polityka i program europejski partii Zielonych	134
S. <i>H. Kaj</i> , Republika Federalna Niemiec w NATO w połowie lat osiemdziesiątych	141
S. <i>Zerko</i> , Zjazd CDU w Moguncji	149
S. <i>Zerko</i> , Przedwyborczy zjazd SPD w Offenburgu	152

OCENY I OMÓWIENIA

Friedrich Wilhelm Prinz von Preussen, Das Haus Hohenzollern 1918 - 1945. (omów. M. Maciejewski)	155
Andreas Lawaty, Das Ende Preußens in polnischer Sicht. Zur Kontinuität negativer Wirkungen der preußischen Geschichte auf die deutsch-polnischen Beziehungen. (omów. J. Krasuski)	166
Langtze Hu, Deutsche Ideologie und politische Kultur Chinas. (omów. T. Budnikowski)	170
Gerard Seidel, Verhältnis von Völkerrecht und innerstaatlichem Recht. (omów. W. Czaplinski)	173
Gerhard Riege, Die Staatsbürgerschaft der DDR. (omów. W. Czaplinski)	175
Frank Costigliola, Awkward Dominion, American Political, Economic and Cultural Relations with Europe. 1919-1933 (omów. J. Kiwerska)	178
Guard Teichert, Autarkie und Großraumwirtschaft in Deutschland 1930 - 1939, Außenwirtschaftspolitische Konzeptionen zwischen Wirtschaftskrise und Zweitem Weltkrieg. (omów. J. Chodorowski).	182
Joseph Huber, Die zwei Gesichter der Arbeit. Ungenutzte Möglichkeiten der Dualwirtschaft. (omów. T. Budnikowski)	186

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Olaszewski, Trzydzieści lat działalności Komisji Historyków Polski i NRD	190
H. Kaj, Sesja naukowa: „Wojna domowa w Hiszpanii (1936 - 1939) w polityce międzynarodowej”	192
Muszyński, Kronika Instytutu Zachodniego 1984 - 1986	195

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi (opr. S. H. Kaj)	203
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Kozłowski, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Olaszewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olaszewski, Marian Wójcicki, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79**

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 16,0, ark. druk. 13,0. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w lutym 1987 r. Podpisano do druku w czerwcu 1987 r. Druk ukończono w czerwcu 1987 r. Zam. nr 59/202. B-4/287.

Cena zł 200,—

**DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10**

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
J. Krasuski, Alternatywy tworzenia się zachodnioeuropejskich państw narodowych w Średniowieczu (1)	1
M. Wagińska-Marzec, Proletariacka pieśń protestu w Niemczech	17
W. Sznajder, Pozaartystyczne ograniczenia swobody twórczości filmowej i rozpowszechnianie filmów w Niemczech Zachodnich (1915 - 1965)	33
Z. Mazur, Polityka administracji Ronalda Reagana wobec Republiki Federalnej Niemiec (1981 - 1984)	53
Z. A. Maciąg, Podstawowe kierunki przeobrażeń programowych głównych partii politycznych w Republice Federalnej Niemiec	87

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

A. Wolff-Powęska, Polska w polityce wschodniej Republiki Federalnej Niemiec	111
B. Koszeł, Polityka zachodnia RFN w okresie rządów CDU/CSU-FDP	120
M. Tomczak, SPD — partia opozycyjna	133
W. Miziniak, Potencjał wyborczy partii Zielonych	140
S. H. Kaj, Wybory do Bundestagu XI kadencji	145

OCENY I OMÓWIENIA

Czesław Madajczyk, Faszyzm i okupacja 1938 - 1945. Wykonywanie okupacji przez państwa Osi w Europie (omów. H. Olszewski)	157
Das Unrechtsregime. Internationale Forschung über den Nationalsozialismus (omów. M. Zmierczak)	165
Handbuch zur Deutschen Nation. Bd: I. Geistiger Bestand und politische Lage (omów. A. Wolff-Powęska)	171
Czesław Łuczak, Dzieje gospodarcze Niemiec 1871 - 1945 (omów. H. Dmochowska)	174
Tomasz Schramm, Historycy francuscy o genezie Wielkiej Wojny (omów. W. Łazuga)	178
Tadeusz Kotłowski, Niemcy 1919 - 1923, Organizacje robotnicze w walce	...

Hans Schleier, Burżuazyjna historiografia w Niemczech weimarskich (omów. H. Olszewski)	184
Wojciech Krzyżaniak, Zorganizowana skrajna prawica w RFN 1949-1980 (omów. A. Wolff-Powęska)	187
Kurt Sontheimer, Zeitwende? Die Bundesrepublik Deutschland zwischen alter und alternativer Politik (omów. B. Perlak)	190
Anna Magierska, Przywrócić Polsce. Przemysł na Ziemiach Odzyskanych 1945-1946 (omów. B. Pasierb)	194

Z KRONIKI NAUKOWEJ

S. H. Kaj, Sesja niemcoznawcza Robotniczej Spółdzielni Wydawniczej w Serocku	199
M. Rutowska, Sesja naukowa: Lata wojny i okupacji hitlerowskiej na terenie Wielkopolski 1939-1945 w filmie i fotografii	291
M. Stępniaak, Konferencja naukowa na temat ruchu oporu na ziemiach polskich wcielonych do Rzeszy 1939-1945	203

NEKROLOGI

B. P., Mgr Wiesław Kijak	207
Inż. Anna Suwalska	207
J. Orczyk, Prof. Władysław Rusiński	208

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi (oprac. S. H. Kaj)	213
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Radaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 17,4 ark. druk. 13,50. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w kwietniu 1987 r. Podpisano do druku we wrześniu 1987 r. Druk ukończono we wrześniu 1987 r. Zam. nr 161/213. B-8/596

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
M. Tomala, O próbach zmian w świadomości historycznej w RFN (Nowe trendy w historiografii współczesnej)	1
M. Boral, Sprawa tożsamości niemieckiej w publicystyce Heinricha Bölla	17
M. Wagińska-Marzec, Tradycje dawnej pieśni protestu w Niemczech	35
R. Grawert, Z problematyki zgodności orzecznictwa sądowego z konstytucją	67
Z. Kosteki, 13 sierpnia 1961 r. — Próba obrony podstawowych interesów bezpieczeństwa narodowego NRD	77

MATERIAŁY

A. Magierska, Kształtowanie się zasad przejmowania przemysłu Ziemi Odzyskanych przez władze polskie	111
---	-----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

I. May, Język skrajnej prawicy w RFN na przykładzie „Deutsche National-Zeitung”	141
G. Irmiler, Kilka uwag o działalności Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Hannoverze	156
H. Jaenecke, Skończmy ze świętem 17 Czerwca!	163

OCENY I OMÓWIENIA

Marian Biskup, Gerard Labuda, Dzieje Zakonu Krzyżackiego w Prusach. Gospodarka — Społeczeństwo — Państwo — Ideologia. (omów. B. Wachowiak)	169
Deutschlandpolitik und Systemauseinandersetzung. Vorträge. (omów. J. Marczewski)	172
Niemiecka Republika Demokratyczna w systemie europejskiego bezpieczeństwa (omów. B. Perlak)	180
Hans Hattenhauer, Deutsche Nationalsymbole. Zeichen und Bedeutung. (omów. H. Olszewski)	182

Saul Friedländer, Kitsch und Tod. Widerschein des Nazismus. (omów. M. Wagińska-Marzec)	185
Współczesna myśl literaturoznawcza w Republice Federalnej Niemiec (omów. S. Szubartowicz)	188
Włodzimierz Białik, Johannes Mario Simmel oder der unvermeidliche Erfolg (omów. Cz. Karolak)	192
Sture Packalén, Zum Hölderlinbild in der Bundesrepublik und in der DDR. Anhang ausgewählter Beispiele der produktiven Hölderlin Rezeption. (omów. M. Boral)	193
Johannes Hoffmann, Stereotypen, Vorurteile. Völkerbilder in Ost und West — in Wissenschaft und Unterricht. (omów. J. Papiór)	199
Claudius Seidl, Der deutsche Film der fünfziger Jahre (omów. W. Sznajder)	202
Danuta Piygawko, Sienkiewicz w Szwajcarii. Z dziejów akcji ratunkowej dla Polski w czasie pierwszej wojny światowej (omów. T. S. Wróblewski)	204
Danuta Koźmian, Kształcenie i doksztalcenie nauczycieli szkół podstawowych w województwie szczecińskim w latach 1945 - 1970. (omów. J. Hellwig)	206

Z KRONIKI NAUKOWEJ

I. Romiszewska, R. Zwierzycka, Walne Zebranie członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	209
S. Zerko, Odznaczenie prof. dra Helmuta Riddera Komandorią Orderu Zasługi PRL	213
Z. Szultka, Konferencja poświęcona „Dziejom Brandenburgii i Prus”	216
J. Muszyński, Międzynarodowa konferencja poświęcona prawu do pracy	219

NEKROLOG

J. Pertek, Doc. dr Antoni Władysław Walczak — post mortem	223
---	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi marzec — kwiecień 1987 (oprac. S. Zerko)	227
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 18,50, ark. druk. 14,50. Papier druk sat. kl. V, 70 g, 70x100. Oddano do składu w czerwcu 1987 r. Podpisano do druku w grudniu 1987 r. Druk ukończono w grudniu 1987 r. Zam. nr 287/225. B-8/805. Cena zł 200,-

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
A. Czubiński, Stanowisko społeczeństwa polskiego wobec Rewolucji i Wojny Domowej w Rosji (1917-1921)	1
*	
J. Strzelczyk, Na tropie najdawniejszych polskich podań narodowych. Podanie o Popiele i Piaście	17
J. Krasuski, Alternatywy tworzenia się zachodnioeuropejskich państw narodowych w Średniowieczu (2)	45
M. Kosman, Między Zakonem Krzyżackim, Rusią i Polską (Początki chrystianizacji Litwy)	73
*	
J. K. Hoensch, Dorobek naukowy Wspólnej Komisji Podręcznikowej PRL-RFN w odniesieniu do okresu 1919-1945 w historiografii Republiki Federalnej Niemiec	95

MATERIAŁY

U. Büttner, Znaczenie polityki gospodarczej H. Brüninga dla upadku Republiki Weimarskiej i zwycięstwa nazizmu w Niemczech	113
J. Janiak, Ekonomiczne koncepcje narodowego socjalizmu w opinii polskiej publicystyki burżuazyjnej. Zarys problematyki i przegląd stanowisk	149
A. F. Grabski, Historiografia polska wobec Leopolda von Ranke	167
W. Korcz, Historyk Śląska — Karol Maleczyński (1897-1968)	178
B. Burda, Wiejskie szkolnictwo parafialne na obszarze Środkowego Nadodrza w latach 1765-1820	192

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

A. Werner, Integracja EWG a suwerenność i mocarstwowość Republiki Federalnej Niemiec	205
W. Weidenfeld, Osiągnięcia i zadania europejskiej integracji	219
*	
J. Kiwerska, Stosunki RFN—USA w dobie koalicji CDU/CSU-FDP	226

OCENY I OMÓWIENIA

Krzysztof Kabziński, Funkcja społeczno-wychowawcza i oświatowa Towarzystwa Czytelni Ludowych (1880 - 1939), (omów. J. Szocki)	253
Zbigniew Kiereś, Szlachta i magnateria Rzeczypospolitej wobec Francji w latach 1573 - 1660 (omów. M. Serwański)	257
Maria Wawrykowa, „Für eure und unsere Freiheit“. Studentenschaft und junge Intelligenz in Ost- und Mitteleuropa in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts (omów. A. Wolff-Powęska)	262
Leonard Łukaszuk, Socjaldemokracja współczesna a państwo (omów. J. Mikosz)	264
Die Identität Europas. Fragen, Positionen, Perspektiven (omów. A. Wolff-Powęska)	271
D. M. Proektor, Faszizm: puť agresiji i giblieli (omów. S. Żerko)	274
W. Schreckenberger (Hrsg.), Gesetzgebungslehre (omów. A. Szmyt)	277
Helmut Quaritsch, Recht auf Asyl: Studien zu einem mißdeuteten Grundrecht (omów. A. Fonfara)	279
Eckerdt Wohlers, Günter Weinert, Unterschieden in der Beschäftigungsentwicklung zwischen den USA, Japan und der EG (omów. T. Sporek)	282
Ray C. Rist, Die ungewisse Zukunft der Gastarbeiter (omów. S. Lisiecki)	284
Andrzej Maciej Brzeziński, Dyplomacja francuska wobec Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie (2 II 1932 - 31 V 1937), (omów. B. Koszel)	287
Aleksander Bieberstein, Zagłada Żydów w Krakowie (omów. M. Rutowska)	290
Aleksiej H. Tkaczenko, Niemonopolistyczny sektor w usłowiach sowremiennowo kapitalizma (omów. H. Dmochowska)	293
Marek Czapliński, Biurokracja niemieckiego imperium kolonialnego. Charakterystyka urzędników kolonialnych (omów. W. Molik)	295
Das andragogische Problem in der Pädagogischen Grundlagenforschung, In der Historia i Teoria Wychowania und in der Didaktika. Ergebnisse einer Kooperation von Erziehungswissenschaftlern im Rahmen der Universitätspartnerschaft (omów. J. Hellwig)	297
Rolf Steininger, Eine vertane Chance. Die Stalin-Note vom 10. März 1952 und die Wiedervereinigung. Eine Studie auf der Grundlage unveröffentlichter britischer und amerikanischer Akten (omów. J. Fiszer)	299

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, maj-lipiec 1987 (oprac. S. Żerko)	305
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79**

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 26,0, ark. druk. 19,75. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w sierpniu 1987 r. Podpisano do druku w grudniu 1987 r. Druk ukończono w styczniu 1988 r. Zam. nr 379/234. B-8/880. Cena zł. 300.—

PRZEGLĄD ZACHODNI

D W U M I E S I Ę C Z N I K

R O K 1 9 8 8

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI

1 9 8 9

	Nr	str.
Batowski Henryk, Listopad 1918 roku: Polska i jej sąsiedzi (Terytorium i stosunki międzynarodowe)	5/6	33
Bauer Piotr, Zabiegi Naczelnej Rady Ludowej w sprawie obsadzenia stanowiska Głównodowodzącego Powstania Wielkopolskiego 1919 roku	5/6	135
Borkowski Andrzej, Drogi do niepodległości w myśli politycznej i działalności Romana Dmowskiego (przed I wojną światową)	5/6	47
Czubiński Antoni, Polacy w Berlinie	2	21
Czubiński Antoni, Wewnętrzne i zewnętrzne przesłanki odbudowy niepodległego państwa polskiego (1918 - 1921)	5/6	1
Galos Adam, Obchody rocznic historycznych w czasie I wojny światowej	5/6	79
Glensk Joachim, Echa Powstania Wielkopolskiego w polskiej prasie na Śląsku	5/6	171
Gwiazda Adam, Sibi Drahoš, Perspektywy politycznej integracji w Europie Zachodniej	3	19
Hauser Przemysław, Polska polityka zagraniczna na przełomie 1918/1919 r.	5/6	17
Hänel Wolfgang, „Prawda” w książce Hermanna Rauschninga „Rozmowy z Hitlerem”	5/6	33
Janicki Lech, Symbole państwowe RFN i ich historyczno-polityczne podłoże	3	33
Jantoni-Drozdowska Elżbieta, Stosunki handlowe między EWG a krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP)	2	81
Kaczocha Włodzimierz, Teoretyczne i empiryczne problemy wartości w filozofii społecznej Feliksa Grossa	1	59
Kozłowski Jerzy, Polacy na ziemiach niemieckich w XIX wieku (do 1870 r.)	1	23
Kozłowski Jerzy, Wychodźstwo polskie w Niemczech i jego udział w Powstaniu Wielkopolskim 1918 - 1919	5/6	201
Krasuski Jerzy, Pojęcie „państwa zachodnie”	3	1
Kraszewski Piotr, Pogląd Ludwika Krzywickiego na zjawisko migracji zarobkowych	1	43
Łozowski Sławomir, Prusy jako idea i etos w myśli politycznej Hermanna Rauschninga	4	49
Nawrocki Stanisław, Hitlerowski aparat do zwalczania ruchu oporu na ziemiach wcielonych do Rzeszy (na przykładzie Kraju Warty)	3	75
Mazur Zbigniew, Kontrowersje wokół DDR-Forschung w latach siedemdziesiątych	2	37
Miśkiewicz Benon, Studia nad dziejami Powstania Wielkopolskiego, 1918 - 1919 w latach 1977 - 1987	5/6	219
Mroczo Marian, Piastowskie tradycje zachodnie w polskiej myśli politycznej XX wieku (do 1945 r.)	2	1

	Nr	str.
Piotrowski Bernard, Powstanie Wielkopolskie w świadomości społeczno-politycznej i nauce niemieckiej (1919-1939)	5/6	145
Pajewski Janusz, Mit: Mitteleuropa. Idea, ideologia, legenda?	4	25
Polak Bogusław, Powstańcze i regularne formacje w Wielkopolsce 1918-1919	5/6	99
Puślecki Zdzisław, Wymiana handlowa między NRD i RFN	2	63
Rosner Edmund, Tematyka polska w austriackiej literaturze pięknej po 1945 r.	4	71
Schröder Dieter, Współczesna organizacja międzynarodowej kontroli polityki Niemiec	3	59
<u>Sobisiak Walerian</u> , Organizacje polonijne w Europie i USA. Podobieństwa i różnice	1	85
Szydłowska-Ceglowa Barbara, W sprawie terminologii językoznawczej w badaniach polonijnych	1	1
Wolff-Powęska Anna, Mitteleuropa — ziemia obiecana?	4	1

MATERIAŁY

Chałupczak Henryk, II Rzeczpospolita a mniejszość polska w Niemczech. Zasady i formy finansowania mniejszości polskiej w Niemczech w latach 1919-1939	1	109
Kaczmarek Stefan, Podzamcze pod pruskim zaborem w okresie I wojny światowej	5/6	235
Knach-Wojcieszek Elżbieta, Udział przedstawicieli mniejszości niemieckiej w działalności Rady Miejskiej Poznania w latach 1919-1939	1	130
Kozłowski Kazimierz, Uwagi o działalności politycznej i administracyjnej Leonarda Borkowicza na Pomorzu Zachodnim w latach 1945-1949 w świetle jego relacji	3	99
Łukasiewicz Dariusz, Nauka i okupacja. Adam Skałkowski w latach 1939-1945	2	97
Mikołajczyk Józef, Moje wspomnienia	5/6	257
Sieradzka Danuta, Współpraca niemieckich socjalistów województwa śląskiego z SPD w latach trzydziestych	4	93

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Barcz Jan, Zaopatrzenie wypadkowe w stosunkach PRL-RFN. Problemy prawne	3	111
Czarny Marek, Koncepcja programowa partii Zielonych w RFN.	3	128
Eder Wiesława, Polonia w Holandii po II wojnie światowej	1	157
Hartmann Gottfried, Zachodniobierlińskie badania nad historią Polaków w Berlinie przed 1914 r.	4	128
Kołaccki Jerzy, Cele, zadania i rola Deutsche Jugend des Ostens w latach 1951-1969	3	139
Kołtunowski Piotr, Uwiarygodnianie informacji w propagandzie hitlerowskiej na przykładzie „Krakauer Zeitung” (1939-1945)	2	143

Koszel Bogdan, Działalność Niemiec w Międzynarodowym Komitecie dla Stosowania Układu o Nieinterwencji w Hiszpanii	2	109
Kraszewski Piotr, Polskie periodyki poświęcone problematyce polonijnej w latach 1985 - 1986	1	174
Liman Stefan, „Dom Polski” w Bochum. W 30-lecie jego rewindykacji.	1	149
Madajczyk Piotr, Mitteleuropa a Paneuropa w polityce Gustava Stresemanna	4	105
Nowak Roman, Reinhold Schneider a „emigracja wewnętrzna”	4	118
Nowak Roman, Wokół sporu o „emigracji wewnętrznej” w Niemczech w latach 1933 - 1945	3	156
Sobisiak Walerian, Kongres kultury polskiej na obczyźnie	1	168
Wróblewski Tadeusz Seweryn, Badania nad Słowiańszczyzną i Europą Wschodnią w Wielkiej Brytanii	2	128

OCENY I OMÓWIENIA

Achmatowicz-Otok Anna, Otok Stanisław, Polonia australijska (omów. W. Sobisiak)	1	187
Auschwitz — mehr als ein Ort in Polen. Begegnungen — Reflexionen — Konsequenzen (omów. T. Budnikowski)	2	169
Czapliński Władysław, Kilka uwag na temat statusu prawnego Niemiec w latach 1945 - 1949	4	135
Czubiński Antoni, Najnowsze dzieje Polski 1914 - 1983 (omów. S. Sierpowski)	5/6	289
Czubiński Antoni, Powstanie Wielkopolskie 1918 - 1919. Geneza — charakter — znaczenie (omów. B. Polak)	5/6	294
Czubiński Antoni, Rewolucja Październikowa w Rosji i ruchy rewolucyjne w Europie lat 1917 - 1921 (omów. S. Sierpowski)	5/6	311
Das politische System des Bundesrepublik Deutschland. Geschichte und Gegenwart (omów. A. Fonfara)	2	165
Dmitrów Edmund, Niemcy i okupacja hitlerowska w oczach Polaków. Poglądy i opinie z lat 1945 - 1948 (omów. D. Łukasiewicz)	3	178
Ehmke Horst, Koppe Karlheinz, Wehner Herbert, Zwanzig Jahre Ostpolitik. Bilanz und Perspektiven (omów. A. Wolff-Powęska)	2	171
Festschrift für Claus Arndt zum 60. Geburtstag (omów. K. Pospieszalski)	2	174
Horst Friedrich, Brauer Ute, Arbeitslosigkeit. Dimensionen, Ursachen, Bewältigungsstrategien (omów. T. Budnikowski)	3	174
Gilbert Ursula Susanna, Helmut von Gerlach (1866 - 1935). Stationen eines deutschen Liberalen vom Kaiserreich zum „Dritten Reich” (omów. A. Wolff-Powęska)	4	159
Grüning Gert, Wolschke-Bulmahn Joachim, Die Liebe zur Landschaft, T. III. Drang nach Osten (omów. Cz. Łuczak)	2	164
Jaruzelski Jerzy, Stanisław Cat-Mackiewicz 1896 - 1966. Wilno—Londyn—Warszawa (omów. S. Żerko)	4	155
Karolak Czesław, Die Poetik des Vorurteils. Untersuchungen zum Fremdenstereotyp im westdeutschen Roman der fünfziger Jahre (omów. W. Kunicki)	4	140

Kennert Christian, Die Gedankenwelt des Paul Achatius Pfizer. Eine Studie zum Denken des deutschen Frühliberalismus (omów. A. Wolff-Powęska)	5/6	315
Kłańska Maria, Problemfeld Galizien. Zur Thematisierung eines nationalen und politisch-sozialen Phänomens in deutschsprachigen Prosa zwischen 1846 und 1914 (omów. R. Dziergwa).	4	150
Koprukowniak Albin, Kucharski Władysław (red.), Polacy w świecie. Polonia jako zjawisko społeczno-polityczne (omów. K. Paradowska)	1	181
Kudlikowski Helena i Józef, Przebyta droga. Działalność polskich organizacji społecznych we Francji w latach 1949-1979 (omów. M. B. Topolska)	1	192
Lampe W. Otto, Die völkerrechtliche Situation des Kieler Kanals gestern und heute (omów. W. Czaplński)	2	178
Lampert Heinz, Die Wirtschafts- und Sozialordnung der Bundesrepublik Deutschland (omów. E. Czarny)	4	171
Lis Michał, Związek Harcerstwa Polskiego w Niemczech (1922-1939) (omów. H. Chałupczak)	5/6	306
Makowiecka Gabriela, Po drogach polsko-hiszpańskich (omów. D. Bartkowiak)	1	190
Mielczarek Zygmunt, Kurze Prosaformen in der deutschsprachigen Schweizer Literatur der sechziger und siebziger Jahre des 20. Jahrhunderts (omów. R. Dziergwa)	4	147
Mouliš Miloslav, Tomašek Dusan, Życie pełne nienawiści (omów. S. Zerko)	3	182
Musiela Michał, Polski Związek Zachodni 1944-1950 (omów. S. Łach, H. Rybicki)	2	183
Olszewski Henryk, Dylematy oporu: historycy niemieccy a nazizm. Uwagi w związku z wydaniem korespondencji Gerharda Rittera.	2	153
Panecki Tadeusz, Polonia zachodnioeuropejska w planach Rządu RP na emigracji (1940-1944) — Akcja Kontynentalna (omów. P. Kraśzewski)	1	183
Piotrowski Bernard, O Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemieckie Uniwersytetu Poznańskiego — 1919-1939 (omów. M. Mroczo)	3	163
Polak Bogusław (red.), Czyn zbrojny Powstania Wielkopolskiego 1918-1919; Polak Bogusław (red.), Biografistyka Powstania Wielkopolskiego 1918-1919; Polak Bogusław (red.), Prawdy i fikcje Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 (omów. G. Łukomski)	5/6	298
Polak Bogusław, Generał Stanisław Taczak 1874-1960 (omów. B. Miśkiewicz)	5/6	300
Polak Bogusław (red.), Poznańskie fortyfikacje (omów. B. Miśkiewicz)	5/6	304
Polak Bogusław (red.), Wojsko polskie 1914-1922 (omów. W. Maćkowiak)	5/6	292
Poniatowska Anna, Liman Stefan, Kręzałek Iwona, Związek Polaków w Niemczech w latach 1922-1982 (omów. H. Chałupczak)	4	166
Pustogarov W. W., Zapadnogiermanskij rewansizm i międzynarodnoje prawo (omów. W. Czaplński)	3	185
Schönbohm Wulf, Die CDU wird moderne Volkspartei. Selbstver-		

	Nr	str.
ständnis, Mitglieder, Organisation und Aparat 1950-1980 (omów. A. Wolff-Powęska)	2	176
Sierpowski Stanisław, Mniejszości narodowe jako instrument polityki międzynarodowej 1919-1939 (omów. K. Pająk)	1	195
Sójka Zygmunt, Kasprzyk Zygmunt, Polska polityka morską (omów. J. T. Hołowiński)	3	188
Uihmann Jörg von, Die Sehnsucht nach dem Paradies. Zeitgemäße Anmerkungen zur deutschen Neurose (omów. A. Wolff-Powęska)	5/6	317
Weidenfeld Werner (Hrsg.), Nachdenken über Deutschland. Materialien zur politischen Kultur der Deutschen Frage (omów. A. Wolff-Powęska)	3	168
Wnuk Włodzimierz, Górale za wielką wodą (omów. J. Serwański)	1	188
Wróblewski Tadeusz S., Ewolucja „Ostforschung” w Republice Federalnej Niemiec (1969-1982) (omów. B. Piotrowski)	2	180
Współczesna myśl literaturoznawcza w Republice Federalnej Niemiec. Antologia (omów. J. Papiór)	4	144
Venohr Wolfgang (Hrsg.), Ohne Deutschland geht es nicht. Acht Essays von sieben Autoren zur Lage der deutschen Nation (omów. A. Wolff-Powęska)	3	172
Zayas de Alfred-Maurice, Anmerkungen zur Vertreibung der Deutschen aus dem Osten (omów. J. Kołacki)	4	162

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Hładkiewicz Wiesław, Utworzenie filii Instytutu Zachodniego w Zielonej Górze	5/6	321
Kozłowski Kazimierz, Powołanie szczecińskiej filii Instytutu Zachodniego w Poznaniu	4	184
Maćkowiak Wiesław, Konferencja naukowa na temat Niemiec jako przedmiotu polityki międzynarodowej w latach 1929-1935	2	169
Madajczyk Piotr, Bełżec, Sobibór, Treblinka jako obozy natychmiastowej zagłady	3	191
Madajczyk Piotr, Kolokwium „Austria 1933-1945”	5/6	322
Mazur Zbigniew, Sprawozdanie z sesji naukowej „Rozwój niemieckiego problemu narodowo-państwowego po II wojnie światowej”	4	186
Olszewski Henryk, II Kolokwium Polsko-Niemieckie w Bonn	3	193
Olszewski Henryk, Miejsce Berlina Zachodniego w Europie w czasach nowożytnych i najnowszych	3	194
Paradowska Katarzyna, Problemy rodziny polskiej na emigracji. Sympozjum polonijne	1	199
Statkiewicz Wanda, Zwierzycka Romualda, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Z. Wojciechowskiego	4	175
Szafran-Bartoszek Aurelia, Sprawozdanie z seminarium naukowego. Socjologiczne badania terenowe na Ziemiach Zachodnich	5/6	323
Topolska M. Barbara, Upowszechnianie języka i kultury polskiej w środowisku polonijnym. Konferencja „okrągłego stołu”	1	203
Zwierzycka Romualda, Posiedzenie Rady Redakcyjnej „Przeglądu Zachodniego”	4	185

NEKROLOGI

	Nr str.
Koprukownik Albin, Tadeusz Mencil	2 195
Kraszewski Piotr, Prof. dr habil. Walerian Sobisiak	1 211
Markiewicz Władysław, Wspomnienia o profesorce Walterze Merti- neicie	2 193
Masnyk Marek, Prof. dr habil. Edward Mendel	3 197
Szydłowska-Ceglowa Barbara, Prof. dr Janina Heydzianka- -Pilatowa	1 209

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi kra- jami socjalistycznymi (opr. S. Żerko)	
sierpień-wrzesień 1987	1 213
październik-grudzień 1987	2 199
styczeń-luty 1988	3 199
marzec-kwiecień 1988	4 189
maj-sierpień 1988	5/6 327

Opracowała: Romualda Zwierzycka

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

Zeszyt został dofinansowany z funduszu Zakładu Badań nad Polonią Zagraniczną
Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
B. Szydłowska-Ceglowa, W sprawie terminologii językoznawczej w badaniach polonijnych	1
J. Kozłowski, Polacy na ziemiach niemieckich w XIX wieku (do 1870 r.)	23
P. Kraszewski, Pogląd Ludwika Krzywickiego na zjawisko migracji zarobkowych	43
W. Kaczocho, Teoretyczne i empiryczne problemy wartości w filozofii społecznej Feliksa Grossa	59
W. Sobisiak, Organizacje polonijne w Europie i USA. Podobieństwa i różnice	85

MATERIAŁY

H. Chałupczak, II Rzeczpospolita a mniejszość polska w Niemczech. Zasady i formy finansowania mniejszości polskiej w Niemczech w latach 1919 - 1939	109
E. Knach-Wojcieszak, Udział przedstawicieli mniejszości niemieckiej w działalności Rady Miejskiej Poznania w latach 1919 - 1939	130

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

S. Liman, „Dom Polski” w Bochum. W 30-lecie jego rewindykacji	149
W. Eder, Polonia w Holandii po II wojnie światowej	157
W. Sobisiak, Kongres kultury polskiej na obczyźnie	168
P. Kraszewski, Polskie periodyki poświęcone problematyce polonijnej w latach 1985 - 1986	174

OCENY I OMÓWIENIA

Albin Kopruckowniak, Władysław Kucharski (red.), Polacy w świecie. Polonia jako zjawisko społeczno-polityczne (omów. K. Paradowska)	181
---	-----

Tadeusz Panecki, Polonia zachodnioeuropejska w planach Rządu RP na emigracji (1940 - 1944) — Akcja Kontynentalna (omów. P. Kraszewski)	183
Anna Achmatowicz-Otok, Stanisław Otok, Polonia australijska (omów. <u>W. Sobisiak</u>)	187
Włodzimierz Wnuk, Górale za wielką wodą (omów. J. Serwański)	188
Gabriela Makowiecka, Po drogach polsko-hiszpańskich (omów. D. Bartkowiak)	190
Helena i Józef Kudlikowski, Przebyta droga. Działalność polskich organizacji społecznych we Francji w latach 1949 - 1979 (omów. M. B. Topolska)	192
Stanisław Sierpowski, Mniejszości narodowe jako instrument polityki międzynarodowej 1919 - 1939 (omów. K. Paják)	195

Z KRONIKI NAUKOWEJ

K. Paradowska, Problemy rodziny polskiej na emigracji. Sympozjum polonijne	199
M. B. Topolska, Upowszechnianie języka i kultury polskiej w środowisku polonijnym. Konferencja „okrągłego stołu”	203

NEKROLOGI

B. Szydłowska-Ceglowa, Prof. dr Janina Heydzianka-Pilatowa	209
P. Kraszewski, Prof. dr habil. Walerian Sobisiak	211

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, sierpień — wrzesień 1987 (oprac. S. Żerko)	213
--	-----

Zeszyt został zredagowany przez prof. dr habil. Barbarę Szydłowską-Ceglową i dra Jerzego Kozłowskiego

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Lech Trzeciakowski, Antoni Władysław Walczak, Marian Wojciechowski

Redaktor naczelny: Waldemar Sznajder
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 17,50, ark. druk. 14,25. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 70×100. Oddano do składu w listopadzie 1987 r. Podpisano do druku w lutym 1988 r. Druk ukończono w lutym 1988 r. Zam. nr 498/246, B-8/983. Cena zł 100,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

	Str.
<i>Marian Mroczo</i> , Piastowskie tradycje zachodnie w polskiej myśli politycznej XX wieku (do 1945 r.)	1
<i>Antoni Czubiński</i> , Polacy w Berlinie	21
<i>Zbigniew Mazur</i> , Kontrowersje wokół DDR-Forschung w latach siedemdziesiątych	37
*	
<i>Zdzisław Puślecki</i> , Wymiana handlowa między NRD i RFN	63
<i>Elżbieta Jantoch-Drozdowska</i> , Stosunki handlowe między EWG a krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP)	81

MATERIAŁY

<i>Dariusz Łukasiewicz</i> , Nauka i okupacja. Adam Skalkowski w latach 1939 - 1945	97
---	----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Bogdan Koszel</i> , Działalność Niemców w Międzynarodowym Komitecie dla Stosowania Układu o Nieinterwencji w Hiszpanii	109
<i>Tadeusz Seweryn Wróblewski</i> , Badania nad Słowiańszczyzną i Europą Wschodnią w Wielkiej Brytanii	128
<i>Piotr Koltunowski</i> , Uwłarygodnianie informacji w propagandzie hitlerowskiej na przykładzie „Kraakauer Zeitung” (1939 - 1945)	143

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Henryk Olszewski</i> , Dylematy oporu: historycy niemieccy a nazizm. Uwagi w związku z wydaniem korespondencji Gerharda Rittera	153
<i>Gert Gröning, Joachim Wolschke-Bulmahn</i> , Die Liebe zur Landschaft. T. III. Drang nach Osten... (omów. Cz. Łuczak)	164
Das politische System des Bundesrepublik Deutschland. Geschichte und Gegenwart (omów. A. Fonfara)	165
Auschwitz — mehr als ein Ort in Polen. Begegnungen — Reflexionen — Konsequenzen. (omów. T. Budnikowski)	169

Horst Eh m k e, Karlheinz K o p p e, Herbert W e h n e r, Zwanzig Jahre Ostpolitik. Bilanz und Perspektiven. (omów. A. Wolff-Powęska)	171
Festschrift für Claus Arndt zum 60. Geburtstag (omów. K. M. Pospieszalski)	174
Wulf S c h ö n b o h m, Die CDU wirt moderne Volkspartei. Selbstverständnis, Mitglieder, Organisation und Apparat 1950 - 1980 (omów. A. Wolff-Powęska)	176
W. Otto L a m p e, Die völkerrechtliche Situation des Kieler Kanals gestern und heute. (omów. W. Czaplński)	178
Tadeusz Seweryn W r ó b l e w s k i, Ewolucja „Ostforschung” w Republice Federalnej Niemiec (1969 - 1982) (omów. B. Piotrowski)	180
Michał Musielak, Polski Związek Zachodni 1944 - 1950 (omów. S. Lach, H. Rybicki)	183
	186

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Wiesław Maćkowiak, Konferencja naukowa na temat Niemiec jako przedmiotu polityki międzynarodowej w latach 1929 - 1935	189
---	-----

NEKROLOGI

Władysław Markiewicz, Wspomnienia o profesorze Walterze Mertineicie	193
Albin Koprakowniak, Tadeusz Mencil	195

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, październik-grudzień 1987 r. (oprac. S. Zerko)	199
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszeł, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Luczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orlowski, Kazimierz Pająk, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

**WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79**

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 16,5, ark. druk. 13. Papier druk. sat. kl V 70 g. 70×100. Oddano do składu w styczniu 1988 r. Podpisano do druku w kwietniu 1987 r. Druk ukończono w kwietniu 1988 r. Zam. nr 37/8. Z-8/166. Cena zł. 200,-

**DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10**

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIĘSIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>Jerzy Krasuski</i> , Pojęcie „państwa zachodnie”	1
<i>Adam Gwiazda</i> , <i>Drahoš Šibl</i> , Perspektywy politycznej integracji w Europie Zachodniej	19
<i>Lech Janicki</i> , Symbole państwowe RFN i ich historyczno-polityczne podłoże	33
<i>Dieter Schröder</i> , Współczesna organizacja międzynarodowej kontroli polityki Niemiec	59

<i>Stanisław Nawrocki</i> , Hitlerowski aparat do zwalczania ruchu oporu na ziemiach wcielonych do Rzeszy (na przykładzie Kraju Warty)	75
--	----

MATERIAŁY

<i>Kazimierz Kozłowski</i> , Uwagi o działalności politycznej i administracyjnej Leonarda Borkowicza na Pomorzu Zachodnim w latach 1945-1949 w świetle jego relacji	99
---	----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Jan Barcz</i> , Zaopatrzenie wypadkowe w stosunkach PRL—RFN. Problemy prawne	111
<i>Marek Czarny</i> , Koncepcja programowa partii Zielonych w RFN	128
<i>Jerzy Kołacki</i> , Cele, zadania i rola Deutsche Jugend des Ostens w latach 1951-1969	139
<i>Roman Nowak</i> , Wokół sporu o „emigracji wewnętrznej” w Niemczech w latach 1933-1945	156

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Bernard Piotrowski</i> , O Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemieckoznacze Uniwersytetu Poznańskiego — 1919-1939 (omów. <i>M. Mroczo</i>)	163
<i>Werner Weidenfeld</i> (Hrsg.), <i>Nachdenken über Deutschland. Materialien zur politischen Kultur der Deutschen Frage</i> (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	168

Wolfgang Venohr (Hrsg.), Ohne Deutschland geht es nicht. Acht Essays von sieben Autoren zur Lage der deutschen Nation (omów. A. Wolff-Powęska)	172
Horst Friedrich, Ute Brauer, Arbeitslosigkeit, Dimensionen, Ursachen, Bewältigungsstrategien (omów. T. Buźnikowski)	174
Edmund Dmítrów, Niemcy i okupacja hitlerowska w oczach Polaków. Poglądy i opinie z lat 1945 - 1948 (omów. D. Łukasiewicz)	178
Miloslav Mouliš, Dusan Tomašek, Życie pełne nienawiści (omów. S. Zerko)	182
W. W. Pustogarov, Zapadnogiemanski rewanszizm i międzynarodowe prawo (omów. W. Czapliński)	185
Zygmunt Sójka, Zygmunt Kasprzyk, Polska polityka morską (omów. J. T. Hołowiński)	188

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Piotr Madajczyk, Bełżec, Sobibor, Treblinka jako obozy natychmiastowej zagłady	191
Henryk Olszewski, II Kolokwium Polsko-Niemieckie w Bonn	
Henryk Olszewski, Miejsce Berlina w Europie w czasach nowożytnych i najnowszych	194

NEKROLOGI

Marek Masnyk, Prof. dr hab. Edward Mendel	197
---	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, styczeń-luty 1988 (oprac. S. Zerko)	199
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Buźnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Luczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Paják, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 16,9, ark. druk. 13. Papier druk. sat. kl. V 70 g. 70×100. Oddano do składu w lutym 1988 r. Podpisano do druku w lipcu 1987 r. Druk ukończono w lipcu 1988 r. Zarz. nr M6/16. Z-11/333. Cena zł. 300,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>Anna Wolff-Powęska</i> , Mitteleuropa — ziemia obiecana?	1
<i>Janusz Pajewski</i> , Mit: Mitteleuropa. Idea, ideologia, legenda?	25
*	
<i>Wolfgang Hänel</i> , „Prawda” w książce <i>Hermann</i> <i>Rauschninga</i> „Rozmowy z Hitlerem”	33
<i>Sławomir Łozowski</i> , Prusy jako idea i etos w myśli politycznej <i>Hermann</i> <i>Rauschninga</i>	49
*	
<i>Edmund Rosner</i> , Tematyka polska w austriackiej literaturze pięknej po 1945 r.	71

MATERIAŁY

<i>Danuta Sieradzka</i> , Współpraca niemieckich socjalistów województwa śląskiego z SPD w latach trzydziestych	93
---	----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Piotr Madajczyk</i> , Mitteleuropa a Paneuropa w polityce <i>Gustava Stresemanna</i>	105
<i>Roman Nowak</i> , <i>Reinhold Schneider</i> a „emigracja wewnętrzna”	118
<i>Gottfried Hartmann</i> , Zachodniobierlińskie badania nad historią Polaków w Berlinie przed 1914 r.	128

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Władysław Czapliński</i> , Kilka uwag na temat statusu prawnego Niemiec w latach 1945 - 1949	135
<i>Czesław Karolak</i> , <i>Die Poetik des Vorurteils. Untersuchungen zum Fremdenstereotyp im westdeutschen Roman der fünfziger Jahre</i> (omów. <i>W. Kunicki</i>)	140
Współczesna myśl literaturoznawcza w Republice Federalnej Niemiec. Antologia (omów. <i>J. Papiór</i>)	144
<i>Zygmunt Mielczarek</i> , <i>Kurze Prosaformen in der deutschsprachigen Schweizer Literatur der sechziger und siebziger Jahre des 20. Jahrhunderts</i> (omów. <i>R. Dziergwa</i>)	147

Maria Kłańska, Problemfeld Galizien. Zur Thematisierung eines nationalen und politisch-sozialen Phänomens in deutschsprachiger Prosa zwischen 1846 und 1914 (omów. R. Dziergwa)	150
Jerzy Jaruzelski, Stanisław Cat-Mackiewicz, 1896 - 1966. Wilno-Londyn-Warszawa (omów. S. Zerko)	155
Ursula Susanna Gilbert, Helmut von Gerlach (1866 - 1935). Stationen eines deutschen Liberalen vom Kaiserreich zum „Dritten Reich“ (omów. A. Wolff-Powęska)	159
Alfred-Maurice de Zayas, Anmerkungen zur Vertreibung der Deutschen aus dem Osten (omów. J. Kolacki)	162
Anna Poniatowska, Stefan Liman, Iwona Kręzałek, Związek Polaków w Niemczech w latach 1922 - 1932 (omów. H. Chałupeczak)	166
Heinz Lampert, Die Wirtschafts- und Sozialordnung der Bundesrepublik Deutschland (omów. E. Czarny)	171

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Wanda Statkiewicz, Romualda Zwierzycka, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	175
Kazimierz Kozłowski, Powołanie szczecińskiej filii Instytutu Zachodniego w Poznaniu	184
Romualda Zwierzycka, Posiedzenie Rady Redakcyjnej „Przeglądu Zachodniego”	185
Zbigniew Mazur, Sprawozdanie z sesji naukowej „Rozwój niemieckiego problemu narodowo-państwowego po II wojnie światowej”	186

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, marzec-kwiecień 1988 (oprac. S. Zerko)	189
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Luczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Pająk, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 17,0, ark. druk. 12,5. Papier druk. sat. kl V 70 g. 70×100. Oddano do składu w sierpniu 1988 r. Podpisano do druku w listopadzie 1988 r. Druk ukończono w listopadzie w 1988 r. Zam. nr 277/32. Z-11/333. Cena zł 290,-

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
Antoni Czubiński, Wewnętrzne i zewnętrzne przesłanki odbudowy niepodległego państwa polskiego (1918 - 1921)	1
Przemysław Hauser, Polska polityka zagraniczna na przełomie 1918/1919 r.	17
Henryk Batowski, Listopad 1918 roku: Polska i jej sąsiedzi. (Terytorium i stosunki międzynarodowe)	23
Andrzej Borkowski, Drogi do niepodległości w myśli politycznej i działalności Romana Dmowskiego (przed I wojną światową)	45
Adam Galos, Obchody rocznic historycznych w czasie I wojny światowej	71
Bogusław Polak, Powstańcze i regionalne formacje w Wielkopolsce 1918 - 1919	93
Piotr Bauer, Zabiegi Naczelnej Rady Ludowej w sprawie obsadzania stanowiska Głównodowodzącego Powstania Wielkopolskiego 1919 roku	135
Bernard Piotrowski, Powstanie Wielkopolskie w świadomości społeczno-politycznej i nauce niemieckiej (1919 - 1939)	145
Jochim Glensk, Echa Powstania Wielkopolskiego w polskiej prasie na Śląsku	171
Jerzy Kozłowski, Wychodźstwo polskie w Niemczech i jego udział w Powstaniu Wielkopolskim 1918 - 1919	201
Benon Miśkiewicz, Studia nad dziejami Powstania Wielkopolskiego 1918 - 1919 w latach 1977 - 1987	219

MATERIAŁY

Stefan Kaczmarek, Podzámce pod pruskim zaborem w okresie I wojny światowej	235
Józef Mikołajczyk, Moje wspomnienia	257

OCENY I OMÓWIENIA

Antoni Czubiński, Najnowsze dzieje Polski 1914 - 1983 (omów. S. Sierpowski)	289
Bogusław Polak (red.), Wojsko polskie 1914 - 1922 (omów. W. Maćkowiak)	292
Antoni Czubiński, Powstanie Wielkopolskie 1918 - 1919. Geneza — charakter — znaczenie (omów. B. Polak)	294
Bogusław Polak (red.), Czyn zbrojny Powstania Wielkopolskiego 1918 - 1919; Bogusław Polak (red.), Biografistyka Powstania Wielkopolskiego 1918 -	

-1919; Bogusław Polak (red.), Prawdy i fikcje Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 (omów. G. Łukomski)	298
Bogusław Polak, General Stanisław Taczak 1874-1880 (omów. B. Miśkiewicz)	300
Bogusław Polak (red.), Poznańskie fortyfikacje (omów. B. Miśkiewicz) . . .	304
Michał Lis, Związek Harcerstwa Polskiego w Niemczech (1922-1939), (omów. H. Chałupczak)	308
Antoni Czubiński, Rewolucja Październikowa w Rosji i ruchy rewolucyjne w Europie lat 1917-1921 (omów. S. Sierpowski)	311
Christian Kennert, Die Gedankenwelt des Paul Achatius Pfizer. Eine Studie zum Denken des deutschen Frühliberalismus (omów. A. Wolff-Powęska) .	315
Jörg von Uthmann, Die Sehnsucht nach dem Paradies. ZeitgemäÙige Anmerkungen zur deutschen Neurose (omów. A. Wolff-Powęska)	317

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Wiesław Hładkiewicz, Utworzenie filii Instytutu Zachodniego w Zielonej Górze	321
Piotr Madajczyk, Kolokwium „Austria 1933-1945”	322
Aurelia Szafran-Bartoszek, Sprawozdanie z seminarium naukowego: Socjologiczne badania terenowe na Ziemiach Zachodnich	323

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, maj—lipiec 1988 r. (oprac. S. Żerko)	327
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Luczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Pająk, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1500 egz. Objętość: ark. wyd. 26,0. Ark. druk. 21,375. Papier druk. sat. kł v 70 g. 70×100. Oddano do składu w sierpniu 1988 r. Podpisano do druku w listopadzie 1988 r. Druk ukończono w listopadzie 1988 r. Zam nr 360/40. Z-41/710. Cena zł 300,-

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

D W U M I E S I Ę C Z N I K

ROK 1989

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI

1990

ARTYKULY

	Nr	str.
Batowski Henryk, Losy polskich konsulatów w Niemczech po 1 września 1939 r.	5/6	121
Bleiber Helmut, Świadomość narodowa a postęp burżuazyjny. O wytworzeniu się niemieckiej świadomości narodowej w okresie przeobrażeń burżuazyjnych (1789 - 1871)	1	1
Czubiński Antoni, Ruchy rewolucyjne w Rosji a prawo narodów do samookreślenia	5/6	63
Flejterski Stanisław, Nakonieczna - Kisiel Halina, Konkurencyjność NRD w światowym handlu towarami przemysłowymi	1	41
Gawrzyał Agenor, Współdecydowanie jako element walki politycznej w RFN w latach osiemdziesiątych	1	81
Hoensch Jörg K., Dyskusja na temat polsko-niemieckich zaleceń podręcznikowych w opinii publicznej RFN — na przykładzie prasy	2	1
Janicki Lech, Karol Marian Pospieszalski — uczony, prawnik i badacz dziejów okupacji hitlerowskiej w Polsce	4	1
Janicki Lech, Terminologia ogólnoniemiecka w RFN. Próba uszeregowania ważniejszych pojęć	5/6	249
Janiszewski Ludwik, Marynizacja jako kategoria teoretyczna i jako proces społeczny	5/6	267
Jonca Karol, Pogrom z „nocy kryształowej” na tle polityki antyżydowskiej Trzeciej Rzeszy	4	43
Kraszewski Piotr, Polska granica zachodnia w koncepcjach rządu RP na emigracji w latach 1939 - 1945	5/6	169
Krzemiński Adam, Sprawy podręcznikowe PRL-RFN w prasie polskiej	2	29
Kultunlak Jerzy, Muzeum Odry — kulturowe spojrzenia na rzekę	5/6	285
Kwaśniewski Krzysztof, Ojczyzna, Europa czy Europa ojczyzn	5/6	237
Kwilecki Andrzej, Władysław Markiewicz — wybitny kontynuator „poznańskiej szkoły zachodniej”	5/6	1
Łasik Aleksander, Ewolucja kadrowa formacji SS „Totenkopf” a udział Volksdeutschów polskich w założeniu obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu	4	105
Löffler Berthold, Zachodniemiecki obraz Polski i Polaków. Stereotypy i niezbędne korekty w percepcji	3	1
Łuczak Czesław, Demograficzne i ekonomiczne aspekty zagłady Żydów w okupowanej Polsce	5/6	113
<u>Marczewski Jerzy</u> , Kwestia wybuchu I wojny światowej w historiografii niemieckiej	5/6	51
Molik Witold, Twórczość naukowa Witolda Jakóbczyka 1909 - 1986 (w osiemdziesiątą rocznicę urodzin)	1	23
Olszewski Henryk, Heinrich Ritter von Srbik i ogólnoniemiecka koncepcja historii	5/6	187
Puślecki Zdzisław, Wybrane aspekty stosunków ekonomicznych NRD-RFN	1	63

Rosner Edmund, Literatura polska w Austrii	3	49
50. rocznica Września 1939. Refleksje	4	23
Rzeszotarski Marek, Sprawy podręcznikowe PRL-RFN w działalności polskich organizacji społecznych	2	47
Sierpowski Stanisław, Wejście Niemiec do Ligi Narodów a stosunki polsko-niemieckie	5/6	75
Szewczyk Wilhelm, Odmiany patriotyzmu w piśmiennictwie śląskim XIX i XX wieku	5/6	141
Szmeja Maria, Sytuacja ludności rodzimej Śląska Opolskiego po II wojnie światowej	2	57
Szubartowicz Sławomira, Ból życia czyli o współczesnej literaturze NRD	3	73
Tazbir Janusz, Paracelsus a Polska	5/6	9
Tomala Mieczysław, Historikerstreit — w Polsce i o Polsce	5/6	201
Trzeciakowski Lech, Głosa do rozważań nad kwestią polską w stosunkach niemiecko-rosyjskich w XIX wieku	5/6	23
Wagińska-Marzec Maria, Ruch pacyfistyczny a pieśń protestu w Republice Federalnej Niemiec	3	21
Walczak Marian, Kształcenie zawodowe w okupowanej Polsce 1939-1945. Kierunki, formy	4	75
Walczak Marian, Władze oświatowe w okupowanej Polsce (1939-1945). Zarys struktur i działalności	5/6	91
Wąsicki Jan, Historyczne przeobrażenia w zasadach ustrojowych Niemiec	5/6	35
Wojciechowski Marian, Sprawa Richarda Stillera. (Przyczynek do zbrodni katyńskiej)	5/6	131
Wolff-Powęska Anna, Niemiecka droga do Europy	5/6	213
Wrzesiński Wojciech, Problematyka polskiej ludności rodzimej na Ziemiach Postulowanych w latach II wojny światowej	5/6	153

MATERIAŁY

Andrzejewski Marek, Biblioteki mniejszości niemieckiej w Wielkopolsce i na Pomorzu	3	102
Białik Włodzimierz, Literatura „cudu gospodarczego” i terroru konsumpcji w Republice Federalnej Niemiec (cz. I)	3	87
Chałupczak Henryk, Deklaracja z 5 listopada 1937 r. a problem mniejszości polskiej w Niemczech	1	103
Kucner Alfred, Dzieje polityczne Lęborka i Bytowa w latach 1454-1637	2	84
Mazur Józef, Dnia pierwszego września	4	151
Mazur Zbigniew, Niemiecko-radzieckie porozumienia z sierpnia i września 1939 r.	4	125
Schich Winfried, Początki i rozwój dwóch „stolic” średniowiecznej Marchii Brandenburskiej: Brandenbura i Berlina	2	69
Zołądź Dorota, Wyjazdy edukacyjne młodzieży szlacheckiej na teryny niemieckojęzyczne w XVII w. w świetle instrukcji rodzicielskich.	2	106

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Barcz Jan, Projekty ustawodawcze w Bundestagu (1985 - 1987) w sprawie odszkodowań dla ofiar prześladowań faszystowskich	1	127
Galicki Sławomir, Koncepcje granic zachodnich Polski w okresie okupacji	4	177
Kierniewicz Barbara, RFN na drodze do społeczeństwa postindustrialnego?	1	141
Kiwerska Jadwiga, Amerykański izolacjonizm wobec narastania kryzysu w Europie (1933 - 1939)	5/6	296
Lukasiewicz Dariusz, Między „martyrologią” a „historią”. Kierunki rozwoju badań nad nauką polską okresu okupacji hitlerowskiej 1939 - 1945	5/6	318
May Iwona, Rodzina w Republice Federalnej Niemiec: jej przemiany i przewidywane skutki	3	125
Plygawko Danuta, Międzynarodowa ankieta „Prusy i Polska” — ogłoszenie i przebieg (grudzień 1907 — kwiecień 1909)	2	123
Rawicz-Oleńska Elżbieta, Polskie instytucje socjologiczne w czasie okupacji	4	163
Reczyńska Anna, Ameryka i Zagłębie Ruhry w oczekiwaniach emigrantów z ziem polskich pod panowaniem pruskim	2	141
Sznajder Waldemar, Zachodniemieckiej Heimatfilm — geneza i rozwój	3	111
Węc Józef J., Stanowisko Reichswehry wobec SA w okresie przejmowania władzy w Niemczech przez narodowych socjalistów (1933 - 1934)	5/6	329
Wróblewski Tadeusz S., Badania Słowiańszczyzny i Europy Wschodniej w Izraelu	1	147

OCENY I OMÓWIENIA

Andrzejewski Piotr, Neutralność w polityce zagranicznej Finlandii i Szwecji (omów. L. Pastusiak)	4	216
Aust Stefan, Der Baader Meinhof Komplex (omów. M. Tomczak)	2	170
Bauer Piotr, General Józef Dowbor-Muśnicki 1867 - 1937. (omów. G. Łukomski)	5/6	362
Bartelski Lesław M., Pieśń niepodległa. Pisarze i wydarzenia 1939 - 1942 (omów. M. Stepniak)	4	197
Beiträge zur nationalsozialistischen Gesundheits- und Sozialpolitik (omów. Cz. Luczak)	1	188
Białek Edward, Polsakiewicz Roman, Zybur a Marek, Gustav Freytag an Theodor Molinari und die seinen bislang unbekannte Briefe aus den Beständen der Universitätsbibliothek Wrocław (omów. W. Kunicki)	3	150

Blumenwitz Dieter (red.), Flucht und Vertreibung (omów. W. Czaplński)	3	143
Burmeister Hans-Peter, Boldt Frank, Mészáros György (Hrsg.), Mitteleuropa — Traum oder Trauma? Überlegungen zum Selbstbild einer Region (omów. A. Wolff-Powęska)	3	148
Cassese Antonio, International Law in a Divided World (omów. W. Czaplński)	2	175
Czornaja Ludmiła, Mielnikow Danił, Adolf Hitler. Studium zbrodni (omów. W. Maćkowiak)	3	138
Diner Dan (Hrsg.), Ist der Nationalsozialismus Geschichte? Zu Historisierung und Historikerstreit (omów. H. Olszewski)	4	207
Dunin-Wąsowicz Krzysztof, Francuska opinia publiczna wobec sprawy polskiej i Polaków w latach 1885 - 1894 (omów. T. Schramm)	2	161
Eibach Gerhard, Das Recht der Europäischen Gemeinschaft als Prüfungsgegenstand des Bundesverfassungsgericht (omów. J. Galster)	1	194
Geschichte Berlins von den Anfängen bis 1945 (omów. B. Wachowiak)	1	172
Geteiltes Land — halbes Land? Essays über Deutschland (omów. A. Wolff-Powęska)	1	191
Grabska Wirginia, Koncepcja i praktyka integracji w EWG (omów. T. Sporek)	5/6	366
Grundberger Richard, Historia społeczna Trzeciej Rzeszy (omów. M. Zyromski)	1	176
Grünberg Karol, Adolf Hitler. Biografia Führera (omów. B. Koszel)	1	178
Jeismann Karl-Ernst (Hrsg.), Einheit — Freiheit — Selbstbestimmung. Die deutsche Frage im historisch-politischen Bewußtsein (omów. A. Wolff-Powęska)	4	212
Konrád György, Stimmungsbericht (omów. A. Wolff-Powęska)	4	214
La stampa italiana e la „polveriera d'Europa" (1905 - 1919) (omów. S. Sierpowski)	5/6	356
Lempiński Zdzisław, RFN wobec problemów ludnościowych w stosunkach z Polską (omów. W. Czaplński)	2	173
Masnyk Marek, Polska prasa w województwie śląskim wobec ruchu polskiego na Śląsku Opolskim (1922 - 1933) (omów. H. Chalupczak)	3	133
Michalska Hanna, Stopień Maria, Tazbir-Tomaszewska Bożena, Turowska Wanda, Zastocka Wacława, Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939 - 1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej (omów. M. Rutowska)	4	193
Mikos Stanisław, Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904 - 1939) (omów. B. Piotrowski)	1	197
Noelle-Neumann Elisabeth, Kocher Renate, Die verletzte Nation. Über den Versuch der Deutschen, ihren Charakter zu ändern (omów. A. Wolff-Powęska)	3	145
Nolte Ernst, Das Vergehen der Vergangenheit. Antwort an meine Kritiker im sog. Historikerstreit. Nationalsozialismus und Bolschewismus (omów. H. Olszewski)	2	157
Notkowski Andrzej, Prasa w systemie propagandy rządowej w Polsce 1928 - 1939. Studium techniki władzy (omów. S. Zerko)	4	204
Nowe badania nad historią Berlina (Geschichte Berlins. Von der Früh-		

geschichte bis zur Gegenwart). Bd. I i II (omów. J. Strzelczyk, H. Olszewski)	1	159
Pfeiler Wolfgang, Deutschland — politische Optionen der Sowjetunion (omów. A. Czubiński)	1	189
Pohl Alek, de Vincenz A. (Hrsg.), Deutsch-polnische Sprachkontakte (omów. I. May)	3	154
San Sabba. Istruttoria e processo per il Lager della Risiera, a cura di Adolfo Scalpelli (omów. S. Sierpowski)	5/6	359
Schellenberg Walter, Wspomnienia (omów. S. Zerko)	1	185
Seiffert Wolfgang, Das ganze Deutschland. Perspektiven der Wiedervereinigung (omów. A. Wolff-Powęska)	2	165
Sołoma Antoni, Między akceptacją a opozycją. Z badań nad rolą Kościołów w Trzeciej Rzeszy (omów. S. Zerko)	3	140
Streiter Karl Heink, Die nationalen Beziehungen im Großherzogtum Posen (1815 - 1848) (omów. J. Kozeński)	3	137
Umweltschutz in beiden Teilen Deutschlands (omów. E. Kośmicki)	2	177
Willms Bernard, Idealismus und Nation. Zur Rekonstruktion des politischen Selbstbewußtseins der Deutschen (omów. A. Wolff-Powęska)	2	167
Wiosna na rumowisku. Wspomnienia pionierów województwa gorzowskiego. Opr. Z. Linkowski (omów. S. Lach)	4	201
Wokół Czechosłowacji międzywojennego dwudziestolecia i kryzysu 1938 r. (omów. J. Kozeński)	5/6	343
W sprawie recenzji książki „Polska polityka morska” (omów. S. Zerko).	2	180
Wyszczelski Lech, Madryt 1936 - 1937 (omów. B. Koszel)	3	156

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Dobosz Józef, Jasiński Tomasz, Doktorat honoris causa UAM w Poznaniu dla profesora Klausa Zernacka	4	219
Kiwerska Jadwiga, XIV spotkanie dyskusyjne na temat: Kwestia niemiecka wczoraj i dzisiaj	2	184
Maćkowiak Wiesław, Niemcy w polityce międzynarodowej w latach 1933-1938	1	201
Madajczyk Piotr, Konferencja naukowa: Zum Verhältnis von Geschichte und Gegenwart in der landeskundlichen Lehre und Forschung	3	168
Mazur Zbigniew, Sprawozdanie z sesji poświęconej Romanowi Dmowskiemu	3	165
Muszyński Józef, Kronika Instytutu Zachodniego 1987-1988	3	161
Rutowska Maria, Jubileusz prof. dra hab. Antoniego Czubińskiego.	2	183
Wagińska-Marzec Maria, Zwierzycka Romualda, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Z. Wojciechowskiego.	3	170

NEKROLOGI

Kuczyński Krzysztof A., Ludwik Zimmerer (1924 - 1987)	2	189
---	---	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi (opr. *S. Żerko*)

wrzesień-październik 1988	1	205
listopad-grudzień 1988	2	193
styczeń-luty 1989	3	179
marzec-kwiecień 1989	4	221
maj-sierpień 1989	5/6	371

Opracowała: *Romualda Zwierzycka*

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>Helmut Bleiber</i> , Świadomość narodowa a postęp burżuazyjny. O wytworzeniu się niemieckiej świadomości narodowej w okresie przeobrażeń burżuazyjnych (1789 - 1871)	1
*	
<i>Witold Mołk</i> , Twórczość naukowa Witolda Jakóbczyka 1909 - 1986 (w osiemdziesiątą rocznicę urodzin)	23
*	
<i>Stanisław Flejterski, Halina Nakonieczna-Kisiel</i> , Konkurencyjność NRD w światowym handlu towarami przemysłowymi	41
<i>Zdzisław Puślecki</i> , Wybrane aspekty stosunków ekonomicznych NRD-RFN	63
<i>Agenor Gawrzyał</i> , Współdecydowanie jako element walki politycznej w RFN w latach osiemdziesiątych	81

MATERIAŁY

<i>Henryk Chałupczak</i> , Deklaracja z 5 listopada 1937 r. a problem mniejszości polskiej w Niemczech	103
--	-----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Jan Barcz</i> , Projekty ustawodawcze w Bundestagu (1985 - 1987) w sprawie odszkodowań dla ofiar prześladowań faszystowskich	127
<i>Barbara Kieniewicz</i> , RFN na drodze do społeczeństwa postindustrialnego?	141
<i>Tadeusz S. Wróblewski</i> , Badania Słowiańszczyzny i Europy Wschodniej w Izraelu	147

OCENY I OMÓWIENIA

Nowe badania nad historią Berlina (Geschichte Berlins. Von der Frühgeschichte bis zur Gegenwart. Bd. I i II), (omów. <i>J. Strzelczyk, H. Olszewski</i>)	159
Geschichte Berlins von den Anfängen bis 1945 (omów. <i>B. Wachowiak</i>)	172
<i>Richard Grundberger</i> , Historia społeczna Trzeciej Rzeszy (omów. <i>M. Zyromski</i>).	176

Karol Grünberg, Adolf Hitler. Biografia Führera (omów. B. Koszel)	179
Walter Schellenberg. Wspomnienia (omów. S. Zerko)	185
Beiträge zur nationalsozialistischen Gesundheits- und Sozialpolitik (omów. Cz. Łuczak)	188
Wolfgang Pfeiler, Deutschland — politische Optionen der Sowjetunion (omów. A. Czubiński)	189
Geteiltes Land — halbes Land? Essays über Deutschland (omów. A. Wolff-Powęska)	191
Gerhard Elbach, Das Recht der Europäischen Gemeinschaften als Prüfungsgegenstand des Bundesverfassungsgerichts (omów. J. Galster)	194
Stanisław Mikos, Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904 - 1939 (omów. B. Piotrowski)	197

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Wiesław Maćkowiak, Niemcy w polityce międzynarodowej w latach 1933 - 1938.	201
--	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, wrzesień — październik 1988 r. (oprac. S. Zerko)	205
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Pająk, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1500 egz. Objętość: ark. wyd. 17,8. Ark. druk. 13,875, Papier druk. sat. kl V 70 g. 70×100. Oddano do składu w listopadzie 1988 r. Podpisano do druku w marcu 1989 r. Druk ukończono w marcu 1989 r. Zam. nr 491/54. K-8/21. Cena zł 400,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>Jörg K. Hoensch</i> , Dyskusja na temat polsko-niemieckich zaleceń podręcznikowych w opinii publicznej RFN — na przykładzie prasy	1
<i>Adam Krzemiński</i> , Sprawy podręcznikowe PRL—RFN w prasie polskiej	29
<i>Marek Rzeszotarski</i> , Sprawy podręcznikowe PRL—RFN w działalności polskich organizacji społecznych	47
*	
<i>Maria Szymeja</i> , Sytuacja ludności rodzimej Śląska Opolskiego po II wojnie światowej	57

MATERIAŁY

<i>Winfried Schich</i> , Początki i rozwój dwóch „stolic” średniowiecznej Marchii Brandenburskiej: Brandenbura i Berlina	69
<i>Alfred Kucner</i> , Dzieje polityczne Lęborka i Bytowa w latach 1454-1637	84
<i>Dorota Żołądź</i> , Wyjazdy edukacyjne młodzieży szlacheckiej na tereny niemieckojęzyczne w XVII w. w świetle instrukcji rodzicielskich	106

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Danuta Płygawko</i> , Międzynarodowa ankieta „Prusy i Polska” — ogłoszenie i przebieg (grudzień 1907 — kwiecień 1909)	123
*	
<i>Anna Reczyńska</i> , Ameryka i Zagłębie Ruhry w oczekiwaniach emigrantów z ziem polskich pod panowaniem pruskim	141

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Ernst Nolte</i> , Das Vergehen der Vergangenheit. Antwort an meine Kritiker im sog. Historikerstreit. Nationalsozialismus und Bolschewismus (omów. <i>H. Olszewski</i>)	157
<i>Krzysztof Dunin-Wąsowicz</i> , Francuska opinia publiczna wobec sprawy polskiej i Polaków w latach 1885-1894 (omów. <i>T. Schramm</i>)	161

Wolfgang Seiffert, Das ganze Deutschland. Perspektiven der Wiedervereinigung (omów. A. Wolff-Powęska)	165
Bernard Willms, Idealismus und Nation. Zur Rekonstruktion des politischen Selbstbewußtseins der Deutschen (omów. A. Wolff-Powęska)	167
Stefan Aust, Der Baader Meinhof Komplex (omów. M. Tomczak)	170
Zdzisław Łempiński, RFN wobec problemów ludnościowych w stosunkach z Polską (omów. W. Czaplński)	173
Antonio Cassese, International Law in a Divided World (omów. W. Czaplński)	175
Umweltschutz in beiden Teilen Deutschlands (omów. E. Koźmicki)	177
W sprawie recenzji książki „Polska polityka morska” (omów. S. Żerko)	180

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Maria Rutowska, Jubileusz prof. dra hab. Antoniego Czubińskiego	183
Jadwiga Kiwerska, XIV spotkanie dyskusyjne na temat: Kwestia niemiecka wczoraj i dzisiaj	184

NEKROLOGI

Krzysztof A. Kuczyński, Ludwik Zimmerer (1924-1987)	189
---	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, listopad—grudzień 1988 r. (oprac. S. Żerko)	193
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Pajak, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY BYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 17,0. Ark. druk. 12,625. Papier druk. sat. kl V 70 g. 70×100. Oddano do składu w grudniu 1988 r. Podpisano do druku w kwietniu 1989. Druk ukończono w kwietniu 1989 r. Zam. nr 2/88. Z-5/194. Cena zł 400,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ,
UL. FREDRY 19

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
Berthold Löffler, Zachodnioniemiecki obraz Polski i Polaków. Stereotypy i niezbędne korekty w percepcji	1
Maria Wagińska-Marzec, Ruch pacyfistyczny a pieśń protestu w Republice Federalnej Niemiec	21
Edmund Rosner, Literatura polska w Austrii	49
Sławomira Szubartowicz, Ból życia czyli o współczesnej literaturze NRD	73

MATERIALY

Włodzimierz Białik, Literatura „cudu gospodarczego” i terroru konsumpcji w Republice Federalnej Niemiec (cz. I)	87
Marek Andrzejewski, Biblioteki mniejszości niemieckiej w Wielkopolsce i na Pomorzu	102

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Waldemar Sznajder, Zachodnioniemiecki Heimatfilm — geneza i rozwój	111
Iwona May, Rodzina w Republice Federalnej Niemiec: jej przemiany i przewidywane skutki	125

OCENY I OMÓWIENIA

Marek Masnyk, Polska prasa w województwie śląskim wobec ruchu polskiego na Śląsku Opolskim (1922-1933) (omów. H. Chalupczak)	133
Karl Heink Streiter, Die nationalen Beziehungen im Großherzogtum Posen (1815-1848) (omów. J. Kozeński)	137
Ludmiła Czornaja, Danił Mielnikow, Adolf Hitler. Studium zbrodni (omów. W. Maćkowiak)	138
Antoni Soloma, Między akceptacją a opozycją. Z badań nad rolą Kościołów w Trzeciej Rzeszy (omów. S. Zerko)	140
Dieter Blumenwitz (red.), Flucht und Vertreibung (omów. W. Czapliński).	143

Elisabeth Noelle-Neumann, Renate Köcher, Die verletzte Nation. Über den Versuch der Deutschen, ihren Charakter zu ändern (omów. A. Wolff-Powęska)	145
Hans-Peter Burmeister, Frank Boldt, György Mészáros (Hrsg.), Mitteleuropa — Traum oder Trauma? Überlegungen zum Selbstbild einer Region (omów. A. Wolff-Powęska)	148
Edward Białek, Roman Polsakiewicz, Marek Zybur a, Gustav Freytag an Theodor Molinari und die seinen bislang unbekanntenen Briefe aus den Beständen der Universitätsbibliothek Wrocław (omów. W. Kunicki)	150
Alek Pohl, A. de Vincenz (Hrsg.), Deutsch-polnische Sprachkontakte (omów. I. May)	154
Lech Wyszczelski, Madryt 1936-1937 (omów. B. Koszel)	156

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Józef Muszyński, Kronika Instytutu Zachodniego 1987-1988	161
Zbigniew Mazur, Sprawozdanie z sesji poświęconej Romanowi Dmowskiemu.	165
Piotr Madajczyk, Konferencja naukowa: Zum Verhältnis von Geschichte und Gegenwart in der landeskundlichen Lehre und Forschung	168
Maria Wagińska-Marzec, Romualda Zwierzycka, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Z. Wojciechowskiego	170

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, styczeń-luty 1989 (oprac. S. Żerko)	
---	--

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Pająk, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka
Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1334 egz. Objętość: ark. wyd. 17,0 Ark. druk. 11,625 Papier druk. sat. kl V 70 g. 70×100. Oddano do składu w maju 1988 r. Podpisano do druku w sierpniu 1989. Druk ukończono w sierpniu 1989 r. Zam. nr 149/80. k-8/482. Cena zł 400,—

DRUKARNIA UNIwersytetu IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ
UL. FREDRY 16

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

	Str.
<i>Lech Janicki, Karol Marian Pospieszalski</i> — uczoney, prawnik i badacz dziejów okupacji hitlerowskiej w Polsce	1
Bibliografia prac Karola Mariana Pospieszalskiego	14
*	
50. rocznica Września 1939. Refleksje	23

ARTYKUŁY

<i>Karol Jonca, Pogrom z „nocy kryształowej” na tle polityki antyżydowskiej Trzeciej Rzeszy</i>	43
<i>Marian Walczak, Kształcenie zawodowe w okupowanej Polsce 1939-1945. Kierunki, formy</i>	75
<i>Aleksander Lasik, Ewolucja kadrowa formacji SS „Totenkopf” a udział Volksdeutscheów polskich w załodze obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu</i>	105

MATERIALY

<i>Zbigniew Mazur, Niemiecko-radzieckie porozumienia z sierpnia i września 1939 r.</i>	125
*	
<i>Józef Mazur, Dnia pierwszego września</i>	151

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Elżbieta Rawicz-Oleńska, Polskie instytucje socjologiczne w czasie okupacji</i>	163
<i>Sławomir Galicki, Koncepcje granic zachodnich Polski w okresie okupacji</i>	177

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Hanna Michalska, Maria Stopień, Bożena Tazbir-Tomaszewska, Wanda Turowska, Wacława Zastocka, Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej (omów. M. Rutowska)</i>	193
--	-----

Lesław M. Bartelski, Pieśń niepodległa. Pisarze i wydarzenia 1939 - 1942 (omów. M. Stępnik)	197
Wiosna na rumowisku. Wspomnienia pionierów województwa gorzowskiego. Opracował Zdzisław Linkowski (omów. S. Lach)	201
Andrzej Notkowski, Prasa w systemie propagandy rządowej w Polsce 1926 - 1939. Studium techniki władzy (omów. S. Zerko)	204
Dan Diner [Hrsg.], Ist der Nationalsozialismus Geschichte? Zu Historisierung und Historikerstreit (omów. H. Olszewski)	207
Karl-Ernst Jeismann [Hrsg.], Einheit — Freiheit — Selbstbestimmung. Die deutsche Frage im historisch-politischen Bewußtsein (omów. A. Wolff-Powęska)	212
György Konrád, Stimmungsbericht (omów. A. Wolff-Powęska)	214
Piotr Andrzejewski, Neutralność w polityce zagranicznej Finlandii i Szwecji (omów. L. Pastusiak)	216

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Józef Dobosz, Tomasz Jasiński, Doktorat honoris causa UAM w Poznaniu dla profesora Klaus Zernacka	219
---	-----

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, marzec-kwiecień 1989 (oprac. S. Zerko)	221
--	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), Tomasz Budnikowski, Lech Janicki, Bogdan Koszel, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Jerzy Marczewski, Władysław Markiewicz, Zdzisław Nowak, Henryk Olszewski, Marian Olszewski, Hubert Orłowski, Kazimierz Paják, Stanisław Sierpowski, Waldemar Sznajder (redaktor naczelny), Lech Trzeciakowski, Marian Wojciechowski, Tadeusz S. Wróblewski, Anna Wolff-Powęska

Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Korektor: Monika Dziarnowska

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 1100 egz. Objętość: ark. wyd. 17,5. Ark. druk. 14,25. Papier druk. sat. kl. V, 70 g. 70×100. Oddano do składu w maju 1988 r. Podpisano do druku w grudniu 1989.

Druk ukończono w grudniu 1989 r. Zam. nr 297/95 K-9/645. Cena zł 600,—

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA — POZNAŃ
UL. FREDRY 10

PRZEGLĄD ZACHODNI

DWUMIESIĘCZNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

	Str.
<i>Andrzej Kwilecki, Władysław Markiewicz — wybitny kontynuator „poznajskiej szkoły zachodniej”</i>	1
<i>Janusz Tazbir, Paracelsus a Polska</i>	9
<i>Lech Trzeciakowski, Głosa do rozważań nad kwestią polską w stosunkach niemiecko-rosyjskich w XIX wieku</i>	23
<i>Jan Wąsicki, Historyczne przeobrażenia w zasadach ustrojowych Niemiec</i>	35
<i>Jerzy Marczewski, Kwestia wybuchu I wojny światowej w historiografii niemieckiej</i>	51
<i>Antoni Czubiński, Ruchy rewolucyjne w Rosji a prawo narodów do samookreślenia</i>	63
<i>Stanisław Sierpowski, Wejście Niemiec do Ligi Narodów a stosunki polsko-niemieckie</i>	75
<i>Marian Walczak, Władze oświatowe w okupowanej Polsce (1939-1945). Zarys struktur i działalności</i>	91
<i>Czesław Łuczak, Demograficzne i ekonomiczne aspekty zagłady Żydów w okupowanej Polsce</i>	113
<i>Henryk Bałowski, Losy polskich konsulatów w Niemczech po 1 września 1939 r.</i>	121
<i>Marian Wojciechowski, Sprawa Richarda Stillera. (Przyczynek do zbrodni katyńskiej)</i>	131
<i>Wilhelm Szewczyk, Odmiany patriotyzmu w piśmiennictwie śląskim XIX i XX wieku</i>	141
<i>Wojciech Wrzesiński, Problematyka polskiej ludności rodzimej na Ziemiach Postulowanych w latach II wojny światowej</i>	153
<i>Piotr Kraszewski, Polska granica zachodnia w koncepcjach rządu RP na emigracji w latach 1939-1945</i>	161
<i>Henryk Olszewski, Heinrich Ritter von Srbik i ogólnoniemiecka koncepcja historii</i>	18
<i>Mieczysław Tomala, Historikerstreit — w Polsce i o Polsce</i>	20
<i>Anna Wolff-Powęska, Niemiecka droga do Europy</i>	21
<i>Krzysztof Kwaśniewski, Ojczyzna, Europa, czy Europa ojczyzn</i>	23
<i>Lech Janicki, Terminologia ogólnoniemiecka w RFN. Próba uszeregowania ważniejszych pojęć</i>	245
<i>Ludwik Janiszewski, Marynizacja jako kategoria teoretyczna i jako proces społeczny</i>	267
<i>Jerzy Kultuniak, Muzeum Odry — kulturowe spojrzenie na rzekę</i>	285

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Jadwiga Kiwerska</i> , Amerykański izolacjonizm wobec narastania kryzysu w Europie (1933 - 1939)	235
<i>Dariusz Łukasiewicz</i> , Między „martyrologią” a „historią”. Kierunki rozwoju badań nad nauką polską okresu okupacji hitlerowskiej 1939 - 1945	318
<i>Józef J. Węc</i> , Stanowisko Reichswehry wobec SA w okresie przejmowania władzy w Niemczech przez narodowych socjalistów (1933 - 1934)	329

OCENY I OMÓWIENIA

Wokół Czechosłowacji międzywojennego dwudziestolecia i kryzysu 1938 r. (omów. <i>J. Kozeński</i>)	343
La stampa italiana e la „polveriera d'Europa” (1905 - 1919) (omów. <i>S. Sierpowski</i>)	356
San Sabba. Intruttoria e processo per il Lager della Risiera, a cura di <i>Adolfo Scalpelli</i> (omów. <i>S. Sierpowski</i>)	359
<i>Piotr Bauer</i> , Generał <i>Józef Dowbor-Muśnicki</i> 1867 - 1937 (omów. <i>G. Łukomski</i>)	362
<i>Wirginia Grabska</i> , Koncepcja i praktyka integracji w EWG (omów. <i>T. Sporek</i>)	366

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, maj-sierpień 1989 (oprac. <i>S. Zerko</i>)	371
---	-----

RADA REDAKCYJNA

Antoni Czubiński (przewodniczący), *Tomasz Budnikowski*, *Lech Janicki*, *Bogdan Koszel*, *Jerzy Kozeński*, *Jerzy Krasuski*, *Andrzej Kwilecki*, *Gerard Labuda*, *Czesław Łuczak*, *Jerzy Marczewski*, *Władysław Markiewicz*, *Zdzisław Nowak*, *Henryk Olszewski*, *Marian Olszewski*, *Hubert Orłowski*, *Kazimierz Pająk*, *Stanisław Sierpowski*, *Waldemar Sznajder* (redaktor naczelny), *Lech Trzeciakowski*, *Marian Wojciechowski*, *Tadeusz S. Wróblewski*, *Anna Wolff-Powęska*

Sekretarz redakcji: *Romualda Zwierzycza*
Korektor: *Monika Dziarnowska*

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 900 egz. Objętość: ark. wyd. 30, ark. druk. 24,25. Papier druk. sat. kl. V, 70 g. 70×100. Oddano do składu w sierpniu 1989 r. Podpisano do druku w marcu 1990 r. Druk ukończono w marcu 1990 r. Zam. nr 410/100. Cena zł 3300,-

DRUKARNIA UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA - POZNAŃ,
UL. FREDRY 10